

nt

naš tednik

LETO XXXIX.
Številka 40
Cena 8.— šil.
(200 din)
Torek,
6. oktobra
1987

Poštnina plačana
v gotovini
Celovec P.b.b.
Erscheinungsort
Klagenfurt/
Izhaja v Celovcu
Verlagspostamt
9020 Klagenfurt/
Poštni urad
9020 Celovec

KJE DOBITE
NAJUGODNEJŠE
GUME ... ?

Osem novih diakonov

Na god sv. Frančiška Asiškega, preteklo nedeljo, je krški škof dr. Egon Kapellari posvetil osem novih diakonov za službo v krški škofiji. Posvečenje je bilo v obeh deželnih jeziki, sooblikoval pa ga je otroški zbor iz Selekota. Med novoposvečenimi diakoni sta Vincenc Gotthardt iz Melvič (slika) in Herman Kelih z Bajdiš.

Smolle govoril v parlamentu

V zvezi z naukom prestreznikov „Draken“ so — kar je enkratno v zgodovini druge republike — štajerski poslanci ÖVP izrekli nezaupnico lastnemu ministru za obrambo Lichalu. Nezaupnico so podprli tudi Zeleni. V svojem parlamentarnem govoru (preteklo sredo) je Karel Smolle poudaril, da je zanj vzrok za nezaupnico Lichalu tudi polaganje venca avstrijske vojske pred brambovskim spomenikom v Št. Jakobu. „Avstrijska vojska mora najti svoje korenine izključno v drugi republiki, ki temelji na zmagi nad fašizmom,“ je rekel Smolle.

Nadalje se je Smolle pretekli teden v parlamentu zavzel za večjo podporo literatov avstrijskih manjšin. Nobeden izmed članov pristojne komisije namreč ne obvlada jezikov narodnih skupin. Tako doslej večine del naših literatov niso mogli oceniti, čeprav so podpore odvisne ravno od teh ocen. Tukaj je Smolle zahteval spremembe.

Velikovec: ustanovni kongres koroške ZAL

Predsedstvo ustanovnega kongresa Zelene alternative Koroške

Tednikov komentar

„Wo Mannesmut und Frauentreu...“ — to je začetek neverjetnega pesniškega izliva, ki se kar cedi od močate koroške krvi in hvallsa koroško žensko zvestobo. Ta produkt je tedanja deželna oblast leta 1930 prislinila kot 4. kitico k deželni himni grofa Gallensteina. In sicer v herojski spomin na plebiscit.

„Mannesmut“ pa tak

Sedaj buri ta kitica duhove zato, ker je ni. Ni je namreč v nekem učbeniku za 4. razrede avstrijskih ljudskih šol, kjer so ponatisnjene samo originalne tri Gallensteinove kitice. Prislinjene četrte pa zato ni, ker po mnenju avtorice knjige, gospe Langer, ne vzgaja k toleranci. Bravo, gospa Langer. Če kdo, potem ste Vi pokazali „Mannesmut“ in ne puhlo „Frauentreu“. Gospod koroški deželni glavar Wagner je seveda takoj šel v boj za izgubljeno ovčico, pardon, 4. kitico. Zbral je vse svoje besedne čete in zagrozil, da brez nje (4. kitice) tega učbenika na Koroškem ne bojo razpečavali, kaj šele uporabljali. Celo na Dunaju je ukazal protestirati!

Wagnerjeva reakcija je času — letnemu in političnemu — primerna: bliža se deseti oktober in v teku desetletij in proslav okoli tega zlatega teleta koroške zgodovine se je nabralo toliko kiča in mitov, da so mnogi zgubili pregled. In logično, da se je ta datum mnogim vsedel na dušo. Bliža pa se tudi marec 1988 in tudi Wagner že govori o „jubileju“.

„Skupno za Koroško/Gemeinsam für Kärnten“ — to je bila soglasna izpoved delegat in delegatov ustanovnega deželnega kongresa koroške Zelene alternative (ZAL), ki je bil preteklo nedeljo v velikovski „Neue Burg“. Skupno hočemo — slovenski in nemško govoreči deželani — napraviti vse, da bo v no-

vem deželnem zboru po volitvah 1. 1989 zastopana ZAL kot edina resnična alternativa k tristrankarskemu paktu. Kongres je tudi potrdil sklep deželnega zborovanja KEL v letošnjem maju v zvezi z avtonomijo KEL znotraj koroške ZAL. Nadalje je izvolil dr. Apovnika soglasno v deželno predstojništvo. (Beri str. 2.)

Škof, pesnik, pisatelj in narodni buditelj A. M. Slomšek je velika postava v slovenskem duhovnem svetu, tako izredna osebnost, da jo želimo celo postaviti na oltar, saj so predpogoj za proglasitev A. M. Slomška za svetnika zelo ugodni. Eden od zgodovinarjev naše lepše knjige mu kot narodnemu vzgojitelju, škofu in prosvetnemu delavcu odkazuje mesto, enakovredno mestu, ki ga v naši preteklosti zavzema solunska brata Ciril in Metod. Drugi naš slovstveni zgodovinar pa mu postavlja ob stran enakovrednega samosvojega ustvarjalca v devetnajstem stoletju, pesnika Franceca Prešerna.

Kaj nam pomeni škof Slomšek danes

Ob 125-letnici smrti te velike osebnosti v slovenskem duhovnem svetu se hočemo ustavititi ob njegovem liku in si postaviti vprašanje: „Kaj nam ima povedati škof A. M. Slomšek danes?“

Njegovo vseobsegajoče življenjsko geslo „Sveta vera vam bodi luč, materina beseda pa ključ do zveličavne narodne omike“ je tudi za današnji slovenski narod v matični Sloveniji, v zamejstvu in zdomstvu temeljnega pomena. Škof A. M. Slomšek je vse svoje življenjsko delo in poslanstvo zgradil na ti dve temeljni vrednoti, ki sta mu jih posredovala domača hiša ter kaplan Prašnikar, ki je sploh poskrbel za njegovo nadaljnje šolanje. Ti dve vrednoti je zvesto gojil in si zanj prizadeval kot bogoslovec, kot duhovnik, kot kaplan v Novi cerkvi nad Celjem, kot spiritual v celovškem semenišču, kjer je navduševal bogoslovce za ljubezen do Boga in do svojega slovenskega naroda. Vera in materina beseda, vera in slovenstvo, Bog in narod — to je bilo tudi vodilo njegovega škofovskega delovanja kot lavantinski škof. Ker je hotel živeti med svojim narodom in zanj delovati v verskem in narodnem oziru, je 1859. preložil sedež lavantinske škofije iz Št. Andraža v Maribor, kar je zgodovinsko gledano gotovo ena njegovih največjih zaslug.

Škof A. M. Slomšek nam kliče v spomin vrednote, ki so v zgodovini oblikovale slovenski narod, ob katerih je ljudstvo raslo in se izoblikovalo do zveličavne narodne omike in kulture. Škof A. M. Slomšek je s svojo ognjevito binkoštno pridigo v štiridesetih letih prejšnjega stoletja v danes že popolnoma nemškem Blatogradu, kjer je takrat župnikoval Urban Jarnik, stalen opomin vsem slovenskim duhovnikom, ki delujejo na dvojezičnem oz. slovenskem ozemlju, naj ne bodo samo dušni pastirji, ampak tudi narodni buditelji. Slomšek je vzor vsem duhovni-

kom, ki se borijo za pravice naroda, ki se ne umikajo zgolj na področje liturgije in pastorage, ampak se zavedajo, da bo v bodoče mogoče vero reševati le, če bo imela globoke korenine v narodni zavesti. Znana in nešteto krat v ponemčenih krajih bridko občutena izkušnja kaže, da kjer izgine narodna zavest, peša in pada tudi vera. Slomškovo najimnitnejše pedagoško delo „Blaže in Nežica v nedeljski šoli“, njegov pouk slovenščine v bogoslovju, njegova želja po vsakoletnem izdajanju dobrih slovenskih knjig, iz katere je pozneje zrasla Mohorjeva družba, njegova vnema za duhovne vaje, njegov nenehen trud za ohranitev

verske in narodne zavesti so tudi nam najboljše in dobro preizkušene sredstvo za uredničev Slomškovega gesla: Vera vam bodi luč, materina beseda pa ključ do zveličavne narodne omike!

Živimo v času, ki mnogim ljudem svete vrednote izvotil in vzame, ki se rad obregne ob kak pobožni stavek. Živimo v času, v katerem buditelji naroda gradijo na drugih temeljih, ker jih je morda sram, da bi se tudi versko opredelili. Doživljamo smešenje in včasih celo blatenje verskih vrednot (glej Miklovo Zalo '87), ker si to pač lažje dovolimo kakor kak antisemitizem. Tudi članek v Našem tedniku, ki celo papežu očita antisemitizem in ki trdi, da Cerkev ni ravno požegnana z dobrimi škofi in papeži, me je zelo prizadel.

Soočenje s svetniškim škofom in narodnim buditeljem A. M. Slomškom ob 125-letnici njegove smrti nam odpira obzorja, ki vključujejo celostno gledanje na človeka, predvsem na njegovo duhovno dimenzijo. Njegovi dve veliki življenjski vrednoti (narodnost in vera) naj bosta z zlatimi črkami zapisani v spominsko knjigo vseh slovenskih duhovnikov, kulturnikov, učiteljev, vzgojiteljev, narodnih voditeljev in buditeljev in nenazadnje tudi politikov. Slomšek pri tem postavlja na prvo mesto materin jezik kot najdražjo doto in takole pravi:

„Materni jezik je najdražja doto, ki smo jo dobili od staršev. Skrbno smo ga dolžni ohraniti, olepšati in zapustiti svojim mlajšim. Oj ljubi, lepi in pošteni slovenski materni jezik, s katerim sem prvič svojo ljubeznivo mamo in dobrega ateja klical, v katerem so me moja mati učili Boga spoznati, v katerem sem prvič svojega Stvarnika častil. V slovenskem jeziku hočem do svoje poslednje ure hvaliti Boga, v slovenskem jeziku učiti moje ljube brate in sestre!“

Mag. Ivan Olip

Po seji strokovne komisije za dvojezično šolo:

„Sporna vprašanja so ostala odprta zaradi koroških strank in samo zaradi njih!“

V sredo, 30. septembra, je na Dunaju bila peta seja strokovne komisije za dvojezično šolstvo na Koroškem. Šlo je predvsem za dokončno obliko vmesnega poročila o rezultatih dela komisije. V večini točk je komisija dosegla soglasje, slej ko prej odprti pa sta ostali najvažnejši vprašanji: paralelni razredi in dvojezičnost drugega učitelja. Sicer se zastopniki osrednjih organizacij, rektorske konference, zveznega ministrstva za pouk in urada zveznega kanclerja načelno strinjajo tudi v teh točkah, vendar zastopniki koroških strank ne kažejo nikakršne pripravljenosti, da bi tukaj odstopili od svojega „pedagoškega modela“.

To je na tiskovni konferenci obeh osrednjih organizacij pretekli četrtek na Dunaju ugotovil tudi član komisije Peter Gsettner: „Sporna vprašanja so ostala odprta zaradi koroških strank in samo zaradi njih!“ Zastopniki pedagoškega modela po Gsettnerjevem mnenju v sicer neodvisno komisijo niso prišli kot strokovnjaki, temveč kot politiki z jasnimi direktivami in brez pripravljenosti za

kompromise.

Peter Gsettner in Vladimir Wakounig sta na tiskovni konferenci povedala, da so si člani komisije edini v vprašanih nadaljnje izobraževanja učiteljev za dvojezični pouk, večje potrebe po učnih knjigah in drugih pripomočkih za dvojezični pouk in tudi, kar se tiče predloga, da naj bi šolska oblast uradno propagirala dvojezično šolsko vzgojo. Kaže, da bi utegnili

Ustanovni kongres ZAL

(Nadaljevanje s 1. strani)

Kot je znano, je KEL na svojem deželnem zborovanju maja mdr. sklenila, da mora biti zastopana v ZAL kot juridična oseba ter zavezniški partner z najmanj eno četrtino delegatov za deželni kongres ter odborikov v raznih gremijih. Svoje kandidate in zastopnike imenuje KEL sama, kongres ZAL pa jih lahko odkloni samo z dvotretjinsko večino. Vse te sklepe deželnega zborovanja KEL je nedeljski ustanovni kongres ZAL potrdil.

Osrednja točka velikovškega kongresa je bila odobritev statuta koroške ZAL, za katere ima še posebno zaslugo dr. Pavle Apovnik, ki so ga delegatlike tudi izvolili v štiričlansko deželno predstojništvo. Poleg dr. Apovnika so v deželno predstojništvo izvoljeni še Huber Budai (Vellikovec), Holda Harrich in Gerald Hahn (Celovec). Nadalje je bil izvoljen 16-članski deželni odbor, v katerem zastopajo KEL Micka Miškulinik, Fric Kert, Mirko Sabotnik in Magda Kunčič. Micka Miškulinik bo nas zastopala tudi v zveznem vodstvu ZAL.

Poleg sklepanja o štatutih in volitve članov raznih gremijev sta bila v ospredju deželnega kongresa še referata našega državnega poslanca Karla Smolleja in dunajskega prijatelja koroških Slo-

vencev, državnega poslanca mag. Walterja Gergerja. Smolle je v svojem delno dvojezičnem govoru (kar je bilo za „Neue Burg“, kjer slovenska pesem in beseda nista ravno najbolj zaželjeni, razveseljiv novum) spregovoril k aktualnim deželno političnim problemom. Opozoril je na zlaganost uradnih politikov, ki dopuščajo, da je nad 620 učiteljev brez dela, medtem ko poskrbijo za svoje žene in znance še vedno lukrativna mesta.

Opozoril je na v nebo vpljoče probleme na področju gospodarske, socialne in ekološke politike ter na uradno politiko Alpe-Jadran, ki noče upoštevati resničnih problemov od nuklearne energije mimo atomskih raket do onesnaženja Drave in zraka v Mežiški dolini. Opozoril pa je tudi na nevarnost, da predvidevajo militarni celovški letalščice v resnici za štacioniranje drakov.

Seveda je bil govor tudi o dvojezični šoli. Kongres je soglasno sprejel od KEL predlagano resolucijo, v kateri pozivajo Korošice in Korošice, da naj odločno zavrnejo vsak poizkus ločevanja, in v kateri svetujejo večini v deželi, da se „naj nauči jezika naših koroških Slovencev in italijanskih sosedov.“

lo priti tudi do zedinjenja glede poskusne dvojezične ljudske šole na pedagoški akademiji v Celovcu, pa čeprav so nekateri koroški politiki v zvezi s tem že govorili o „politični bombi“. „Vse te soglasno sprejete točke bi lahko takoj začeli uresničevati, če bi bile koroške stranke le pripravljene za sodelovanje. Tukaj bomo najprej videli, če in kako se bo Koroška držala strokovnih nasvetov,“ je rekel Wakounig.

Sporni sta predvsem dve vprašanji: dvojezičnost drugega učitelja in paralelni razredi. Wakounig: „Ne moremo akceptirati, da bi bil drugi učitelj samo enojezičen. On mora slediti vsemu pouku, oba učitelja morata fleksibilno reagirati na potrebe otrok. Sicer je ta ideja nespametna.“ Paralelni razredi po jezikovnih kriterijih pa bi ustraševali starše, nastale bi govorice o „otročih čušev“.

Odprto je tudi še vprašanje financiranja morebitnih sprememb. Zvezna vlada je menda že stavila na razpolago 50 milijonov šilingov. „Tukaj seveda zahtevamo jasen koncept za uporabo teh sredstev, da ne bo služila kot plačilo za nemškonalne napade na dvojezično šolo,“ je rekel Peter Gsettner. Sploh je čudno, da v času splošnega varčevanja za ta problem stavijo na razpolago toliko denarja, medtem ko drugod na Koroškem odpuščajo učitelje.

Gsettner je tudi povedal, da je delo v komisiji psihično naporno. Ne samo, da je Haider zmerjal ne-

katere člane za „politgangsterje“, tudi Wagner je šel ministra za znanost vprašati, če bi ne mogli kaj ukreniti proti Gsettnerju. Pa tudi zavestno širjenje napačnih informacij ni lajšalo dela. Gsettner: „Kljub temu tudi sklepi koroške deželne vlade ne morejo nadomestiti pedagoških argumentov.“

Strokovna komisija za dvojezično šolstvo na Koroškem tudi še nikakor ni razpuščena, kakor so to pisali nekateri koroški časopisi. „Edino, kar manjka, je termin naslednje seje. Če sedaj pride vmesno poročilo, mora slediti še končno poročilo. To je stvar logike,“ je bilo rečeno na tiskovni konferenci.

Tiskovne konference sta se udeležila tudi član predsedstva NSKS, državni poslanec Karel Smolle in tajnik ZSO, Marjan Sturm. Sturm je v svojem govoru predvsem svaril pred podcenjevanjem demokraciji nevarne nemškonalne miselnosti, ki v zadnjem času na Koroškem postaja spet močnejša — kakor se to jasno vidi ob primerih „Mackove peticije“ in dogodkov okoli bramovskega spomenika v Št. Jakobu.

Karel Smolle pa je poudaril, da delo komisije ni važno samo za koroške Slovence. Oblika naše dvojezične šole bo imela namreč posledice za ureditev šolstva drugih avstrijskih narodnih skupin. Smolle meni, da je v zvezi s tem potreben avstrijski šolski zakon za narodne skupine, torej en sam

Sredstva za Obir že zagotovljena?

Župani in deželnozborski poslanci okraja Velikovec so se pretekli četrtek v Železni Kapli obrnili na deželno vlado s peticijo, v kateri zahtevajo od dežele, naj podpre tovarno celuloze Obir s subvencijami v potrebni višini. Zastopniki vseh strank so jasno podprli projekt, le zastopnik FPÖ Schretter je govoril v lastnem imenu, njegova stranka se bo odločila šele ta teden. Očitno za FPÖ niso odločilne gospodarske komponente, ampak tudi narodno-politične.

Kot znano, potrebuje tovarna celuloze Obir na Rebrci 1,5 milijard šilingov za obnovo tovarne in za ukrepe za čiščenje vode. Direktor tovarne dipl. inž. Feliks Wieser je razložil finančni koncept, od dežele pričakuje tovarna 200 milijonov, 750 milijonov od fonda za vodno gospodarstvo, 50 milijonov pa naj bi prinesli dodatni krediti:

mdr. se zanimata za projekt dve tovarni iz Nemčije in Finske. 500 milijonov pa bo tovarna Obir sama prispevala.

Tovarna Obir zaposluje trenutno 250 dolojemalcev, od teh jih prihaja 110 samo iz občine Železna Kapla. Župan občine Železna Kapla dr. Dieter Haller je poudaril potrebo po dobrem razvoju tovar-

Skoraj 30 manjšinskih organizacij iz vse Evrope je bilo zastopanih na kongresu Federalistične unije evropskih narodnih skupnosti (FUENS) v Južni Šleziji (ZR Nemčija), kjer živi danska narodna skupnost v čisto drugačnih razmerah kakor npr. koroški Slovenci. Kongres je soglasno sklenil resolucijo na naslov ministrice Hawliceck, v kateri se solidarizira z našim bojem za ohranitev skupne dvojezične šole.

Kongres FUENS

Resolucijo sta predložila zastopnika NSKS dr. Reginald Vospernik (ki je tudi podpredsednik FUENS) ter novi poslovođači tajnik Hubert Mikel. V soglasno sprejeti resoluciji mdr. piše: „Delegati FUENS, zbrani na kongresu dne 2. in 3. oktobra 1987 v Flensburgu, Vas gospa ministrice prosijo soglasno, da v vprašanju reforme dvojezične ljudske šole na Koroškem ne sklenete ukrepov, katerim prizadeta slovenska narodna skupnost v raznih točkah — tako npr. v vprašanju namestitve in kvalifikacije drugega razrednega učitelja v

integriranih razredih in v vprašanju delitve razredov pod splošno avstrijsko normo iz jezikovnih razlogov — ne da svojega pristanka.“

Kongres pri Dancih v ZRN se je odvijal tudi v času, ko so naši danski prijatelji dosegli izredno velik politični uspeh: na nedavnih volitvah v šlezjski deželni zbor je njihova samostojna stranka oz. njihov poslanec Mayer ponovno izvoljen. In kar je še posebno razveseljivo — pridobili so tudi pri glasovih (skupno nad 22.000).

ko potisnili pogovore s strokovne ravni nazaj strankam, potem mora biti udeležena tudi Zelena alternativa. Trostranski pakt je treba presekat,“ je zahteval Smolle.

zakon za šolstvo vseh manjšin. V zvezi s pisanjem časopisov o koncu dela komisije je poudaril, da se „zakon o narodnih skupinah ne bo ponovil, Slovenci smo pozorni“. Tudi pred letom 1976 je namreč zasedala posebna komisija, vlada pa je ne glede na izsledke te komisije sklenila zakon o narodnih skupinah. „Če bi dejans-

Besede proti dejanjem

Zbirajo se na „sveti gori“ („sveta“ — od kdaj). Na jeziku nosijo Evropo, mir med narodi, spravo, odpor do vojne. Kdor je v nedeljo bil na Vrhu (Ulrichsberg), je videl in čul, da je njihov pogled zazrt le v preteklost in da to njihova dejanja potrjujejo.

Tako je moški zbor iz Möblingla zapel dve programatični pesmi o nemški Koroški. Na začetku tisto „Vom Tal bis an... tönt deutsches Lied im Kärntner Land“, za zaključek pa, da je „Kärnten deutsches Land“. Koroška, domovina dveh narodov?

Med venci je bil tudi esesovski, skrit pod krinko „Kameradschaft IV“.

Predsednik Ulrichsberggemeinschaft je dr. Th. Mayer, obenem tudi podpredsednik KHD-ja. V nedeljo je govoril o spravi med narodi, o enakopravnosti narodov, o lepši Evropi. Kaj pa njegova dejanja za kahade in v njem?

Slavnostni govornik je bil bivši deželni politik Weismann. Misli sem, da bo govoril modro, da bo moder mož. Pa je vsekal po medijih, ki so kritični do duha včerajšnosti, rotli je navzoče, naj ne dopustijo, da bi zmagovalci druge svetovne vojne nam vsilili svoj pogled na dogodke. Pa ja ne, da se Weismann istoveti s poraženci, z nacistično Nemčijo, fašistično Italijo in Japonsko ter njihovimi zavestniki?

Pa še to: niti besedice o letu 1938. Morda je pa res bilo bolje tako, kakor da bi kdo spet govoril o jubileju. -kovač-

Pri mariborski založbi Obzorja je prejšnji teden izšla knjiga dr. Luke Sienčnika „Koroški plebiscit 1920“. Knjiga je namenjena vsem, ki se želijo informirati o resničnem dogajanju v tem času. Še prav posebno pa je namenjena mladini, ki sploh ni ali zelo površno obveščena o koroškem plebiscitu. General Maister, čigar spomenik bodo prihodnjo soboto odkrili v Mariboru, je tedaj igral pomembno vlogo. Objavljam izvleček iz najnovejše knjige dr. Luke Sienčnika.

Na poziv generala Maistra, da bi Celovec takoj zasedli, je poverjenišvo za narodno obrambo (v Ljubljani, poverjenik je bil dr. Lovro Pogačnik — opom. ured.) odgovorilo: „Saj je vse lepo to. A tekla bi kri. Mi pa smo sedaj v demokratični državi in v demokratični državi ne sme niti ena kaplja krvi teči. Dosegli bomo vse potom pogajanj.“ V nadaljevanju pravi Maister, da mu je II. vojno okrožje na zahtevo po takojšnji zasedbi Koroške in predvsem Celovca odgovorilo: „Koroško vprašanje ni zadeva štajerskega področja, nego je stvar II. vojnega okrožja v Ljubljani!“¹

S tem je bila generalu Maistru, izkušenemu častniku, ki je dobro poznal nemško vojno taktiko in politično zvičajnost, praktično odvzeta pristojnost za Koroško. Ljubljana je tako v odločilnem trenutku s ključnega položaja odstranila moža, ki bi nedvomno bolj kakor kdorkoli drug znal pravilno presoditi trenutni koroški vojaški položaj in napraviti ustrezne sklepe. Ko so generala Maistra postavili na stranski tir, se je za

Slovence položaj na Koroškem začel slabšati.

Drugo ljubljansko vojno okrožje, ki je prevzelo odgovornost za Koroško, je dokazalo že s tem, da je generala Maistra razrešilo odgovornosti za Koroško, svoje nepoznavanje koroškega položaja. Že 14 dni pozneje se je pri Grabštanjju izkazalo, da mu ne bo moglo biti kos. Tam so namreč nemške čete razorožile razmeroma močno jugoslovansko enoto. Zmaga nad četo, ki so jo sestavljali predvsem Srbi, je nemškoavstrijskim četam odvzela strah pred „Srbi“ kot antantno silo, kar je dalo nemškemu obrambnemu gibanju poseben zagon. (...)

Po (...) okrnitvi Maistrove moči je iniciativa prešla v roke dr. Arthurja Lemischa in podpolkovnika Hülgertha. General Maister toži: „Čutil sem, da mi Ljubljana ni bila naklonjena, zato tudi negativno stališče poverjenika za Narodno brambo nasproti vsem mojim predlogom. Dne 26. novembra sem namreč že dobil natančno zarisano delokrog mojega poveljstva, ki je izključeval vsak moj vpliv na

Iz knjige dr. Luke Sienčnika „Koroški plebiscit 1920“:

Ljubljana se ograjuje od generala Maistra

I. del

Koroško, izvzemši velikovško okrajno glavarstvo.

Tudi prej sem že od Poverjenišva za narodno brambo dobil pod nos zavoljo mobilizacije, ki sem jo razglasil na lastno roko za slovensko štajersko. Češ kakaj izdam tako krvave ukaze. Da bodo že v Ljubljani vedeli, kdaj bo čas za vpoklic vojaštva in kdo da bo prehranjeval vojaštvo in kdo oblačil.

In vendar sem s to mobilizacijo rešil državi sedanjo štajersko mejo. In ko sva prišla dne 17. novembra s poverjenikom dr. Verstovškom v Ljubljano, sem bil od iste strani prav nemilostno sprejet: „Kaj pa vendar delate tam v Mariboru? To so ja operete.“ (...)

V Ljubljani so bila glede zasedbe Koroške mnenja zelo različna. Wutte pravi: „Pogajanja z Lavričem in Maistrom so jasno pokazala, da obadva tudi Celovec jemljeta v svoje zavojevalne načrte.“² In dalje: „Lavrič je resno mislil udariti na Celovec. Mislil je, da je za to treba najmanj tri do štiri bataljone z nekaj topništva ter zadostno število osebja za civilno upravo. Manjkalo pa je obojega.“²

Wutte trdi, da sta Smodej in Müller že od vsega začetka silila

k zasedbi Celovca, mnenja vlade pa da so bila različna. Dr. Brejc je bil pripravljen ustreči Smodejevi želji. Vojaški izvedenec narodne vlade podpolkovnik Ulmansky je bil še konec novembra 1918 mnenja, da je z vojaškega gledišča zasedba še možna... Poverjenik za narodno obrambo dr. Lovro Pogačnik je menil, da je zahodni breg Krke utrjen in bi zato zasedba Celovca pomenila prelivanje krvi, čemur bi se pa on rad izognil. Poverjenika za prehrano dr. Ivana Tavčarja je skrbelo, da bi primanjkovalo živil za prehrano Celovca, zato je predlagal, da ne bi zasedli Celovca, ampak Grabštanj, od koder bi potem mesto lahko ogrozili. Wutte končuje: „Narodna vlada je nato 2. decembra sklenila, da se za zdaj Celovec ne bo zasedel, generalu Maistru pa, ki je že pogosto samovoljno nastopal in bi bil tudi Celovec rad priključil kot Maribor, ukazala, da mora izključno izvrševati povelja Ljubljane in ničesar izvajati na svojo roko.“³ (...)

Dr. Lovro Pogačnik je bil torej proti prelivanju krvi, vendar se je kljub temu na Koroškem po nepotrebnem prelilo mnogo slovenske krvi. Ni hotel uvideti, da se na

sprotnik na Koroškem skrbno pripravlja na oboroženo obrambo tistega, kar si je slovenski koroški zemlji v stoletjih pridobil. Ni spoznal, da s svojim protivjojaškim stališčem izpostavlja smrtni nevarnosti vse tiste slovenske narodnjake, ki so se nemški želji po slovenski zemlji z orožjem v roki uprli. Posledice so bile hude. Navedem naj samo nekatere.

Slovenska narodna vlada na primer ni bila sposobna vojaško zaščititi samoosvobodilnega dela prvega slovenskega koroškega državnega poslanca Franca Grafenauerja na Brdu pri Šmohorju. Prav tako je bila izgubljena tudi ostala slovenska Zilja.

Že v prvi nemški ofenzivi v januarju 1919 je zaradi maloštevilnosti svojih čet 7. januarja zašel v težaven vojaški položaj komandant jugoslovanskih čet Alfred Lavrič. Hudo ranjen je pri Borovljah padel v roke enotam Volkwehra. Njegov adjutant poročnik Franc Sirknik je bil smrtno zadet. (...)

Po slabih vesteh iz Pariza so šle jugoslovanske čete po nezadostnih vojaških pripravah 19. marca 1919 v ofenzivo, da bi si izboljšale vojaški položaj. Dobro

pripravljene nemške čete so jih zavrtnile in še istega dne prešle v protinapad. Med drugim so pri sestvu Maksa Grila, pd. Mentina, v Lipi pri Vovbrah obkolili enoto, ki jo je vodil zastavnik visokošolec Srečko Puncer, prijatelj nadporočnika Franca Malgaja in solzdajatelj lista „Jugoslovanski Korotan“. Le redkim je uspelo prebiti obroč. Puncerja samega so zajeli. Lojze Ude poroča o tem dogodku: „Že prvi dan je padel Malgajev prijatelj Puncer, po nesrečnem naključju ujet, a nato ustreljen in z bajonetom skozi usta na tla pribit.“⁴

Pred leti mi je Mentinova mati vse to potrdila. Pokazala je v veži mesto, kjer se je vse to zgodilo. Eden od Puncerjevih soborcev se je pri Mentinovi skrival v omaro, ves premočen, ker se je vrgel v potok, da se je ubranil sovražnih krogel. Tam ga je odkril volkswehrovec in ga na mestu ustrelil. Preluknjana zadnja stena omare je bila vidna dokaz uboja. Na dvorišču Mentinove kmetije je smrtno zadet padel nadaljnji slovenski vojak.

Omenil sem že, da je bil 29. aprila 1919 na Glinjskem polju ustreljen poročnik Ivan Krajnc, ki ga je ranjenega v nogo zajel Volkwehr.

Samo še en primer krvavih posledic nesrečne ljubljanske politike na Koroškem: žalostna usoda skupine šestih mož kapitana Pavla Razlaga, ki se je ob veliki nemški ofenzivi po hudem boju 2. maja 1919 pri cerkvi v Šmarjeti v Rožu morala predati enotam VW in bila nato v celoti pobita.⁵

V odločilnem času so bili na čelu slovenskega naroda možje, ki svoji nalogi niso bili kos, vendar se svoje nezmožnosti niti niso zavedali, še več, v kritičnem trenutku so spregledali pomen Maistrovega ukrepanja in mu onemogočili odločanje.

Dr. Makso Šnuderl, borec za severno mejo v letih 1918 do 1919, v času narodnoosvobodilnih bojev in po letu 1945 odličen slovenski politični delavec, je o Maistru zapisal: „General Maister si nikoli ni lastil svojstva osvoboditelja, čeprav je bil on najpomembnejša in najzaslužnejša osebnost in nesporen voditelj. Borci so ga počastili s tem, da so se spontano imenovali „Maistrove borci!“⁶ (...)

Dr. Makso Šnuderl v svojih izjavah med angažiranimi pristojevoljci za severno mejo na prvem mestu omenja „kmečke delavce“. Kdo so bili ti kmečki delavci? To

so bili vsi tisti možje in fantje, ki so s svojimi družinami skrbno stregli zemlji, pa tudi hlapci, ki so zemljo enako ljubili kot gospodarji, saj so prav tako izhajali iz nje in so po končanem delu skupaj z gospodarjem zajemali iz skleda borne sadove težkega dela. Zraščeni z zemljo, so bili pripravljeni iti zanjo tudi v boj, ko jo je ogrožal sovražnik. Iz teh domov so prihajali tudi študentje in možje, ki so bili v uri odločitve svetel zgled požrtvovalnosti.

Šele na drugem mestu omenja Šnuderl „delavce v tovarnah in podjetjih“. To so bili tisti narodno zavedni delavci, ki jim je uspelo obdržati distanco do nemške socialne demokracije. Le trdna narodna vzgoja v družini, povezana z vaško skupnostjo in mogoče tudi že sodelovanje v kulturnih društvih je povzročilo, da je grenki kruh tujine v njih budil hrepenenje po domačnosti, slovenski besedi in družbi, kar jih je obvarovalo osamelosti in ohranilo narodu. Mnogi pa so zapadli vabam nemške družbe, ki je mnogo govorila o boljšem življenju, dosegljivem le po nemški socialni demokraciji, pri tem pa v njih zatrla narodno zavest.

Za takšen narodno negativen razvoj slovenskega delavstva je bila kriva odvisnost od nemškega delodajalca, avstrijska lažiinternacionala, pa tudi vodstvo slovenskega delavstva, ki je po tržaškem zgledu vodilo le socialni boj, ni pa se zavedalo, da je tudi delavca treba vzgajati k narodni zavesti. (...)

Generalu Maistru danes nekateri očitajo, da je bil proti delavcem. Menim, da je to nepravilno. Maister se je čutil odgovornega za narodno osvoboditev Maribora, zato je moral biti proti vsem, ki so se temu upirali. Ni bilo njegova krivda, da so to žalostno vlogo prevzeli slovenski delavci v službi nemških gospodarjev. Moral je biti trd do vseh negativnih elementov, ki so hoteli preprečiti slovensko narodno osvoboditev.

Slovensko delavstvo, predvsem železničarji na Štajerskem, je konec novembra 1918 ponovno dokazalo, da se navdušenje za nemško socialno demokracijo in zavzetost za slovensko stvar izključujeta. General Maister je namreč (...) takoj hotel odkorakati proti Celovcu, vendar mu je to preprečila stavka železničarjev. Domnevam, da se je to zgodilo sporazumno z avstrijsko socialno demokracijo.

Dr. Luka Sienčnik

Končno bodo odkrili spomenik generalu Maistru, človeku, ki je po prvi svetovni vojni osvobodil Maribor in južno Štajersko ohranil kot slovensko ozemlje. Spomenik bodo odkrili v soboto, 10. oktobra, v središču Maribora. Kot smo zvedeli od odgovornih za slovenskost, to je od delovne skupine za pripravo proslave ob sedemdesetletnici bojev za severno mejo, se bodo okoli slovenskega odkritja razgrnile številne prireditve.

Tako bo v petek, 9. oktobra, literarni večer mariborskih pesnikov in pisateljev, v soboto bodo v Univerzitetni knjižnici odprli razstavo o življenju in delu Rudolfa Maistra, v muzeju pa razstavo „Ob sedemdesetletnici bojev za severno mejo na območju štajerskega obmejnega poveljstva“.

Ob enajsti uri v soboto bo na Leninovem trgu svečano odkrit spomenik Maistru. Slavnostni govornik bo Jože Smole, predsednik SZDL Slovenije. Zbor APZ Boris Kraigher bo med drugim zapel himni Naprej zastava slave in Hej, Slovani ter štiri Maistrove pesmi. Polde Bibič bo recital pesmi Grobovi, Malgaj trka in Nazaj pa jih ni, prebrano pa bo tudi Maistrovo povelje št. 1 iz novembra 1918. 5 pesmijo „Zdravljica“, z nagovorom Zmaga Porekarja, predsednika borcev za severno mejo, in odkritjem spomenika se bo slovenskost zaključila.

Trenutno živi še 284 Maistrovih borcev za severno mejo.

„... Hand in Hand, da sei mein künftig Heimatland“

Ihre Einladung, für Ihr Blatt zum 10. Oktober ein paar Gedanken beizusteuern, komme ich gerne nach, habe ich doch aus meinem Bekenntnis zu den Kärntner Slowenen niemals ein Hehl gemacht. Seit meinem ersten Essay, „Die Kärntner Schulfrage psychologisch gesehen“, veröffentlicht in einer Wiener Kulturzeitung (1959), und meinem Gedicht „Kärntner Slowene“ habe ich in Aufsätzen, lyrischen Aussagen, Erzählungen, Hörspielen und in meinem jüngsten Roman immer wieder für die slowenische Volksgruppe Partei ergriffen und Sympathie bekundet, gleichzeitig aber und aus derselben Gesinnung heraus schon 1946 gegen die damals übliche pauschale Verunglimpfung deutscher Staatsangehöriger in meinem Artikel „War Goethe ein Piefke“ meines Wissens als erster Stellung genommen („Neue Zeit“ v. 26. 1. 1946). Mein lyrischer Zyklus „Tschebon — Trau-

er um ein Dorf“ gilt den unschuldig ausgesiedelten Deutschen des Egerlandes und spricht mich desgleichen frei von einseitiger Parteinahme.

Inzwischen hat sich treulich in unserem Land manches zum Guten gewendet, anderes hält sich hartnäckig am Leben und wird wohl erst mit der Großväter-Generation, die Abwehrkampf und Volksabstimmung miterlebt hat, aussterben. Einige Aspekte sollen hier aufzeigen, welche Verhaltensweisen vordergründig zu einer friedlichen Lösung der Zwistigkeiten beitragen können.

Die Feiern zum 10. Oktober scheinen mir heute überholt, da viele schmerzlichere und freudigere Ereignisse — wie die Besetzung und Befreiung des gesamten Bundesgebietes unter und nach Hitler — keinen eigenen Gedenktag beanspruchen. Der 26. Oktober bietet als Staatsvertrag allen Österreichern Gele-

genheit genug, ihre patriotische Gesinnung öffentlich zu demonstrieren. Kann oder will man sich aber nicht entschließen, von Gedenkfeiern und einem unterrichtsfreien Tag für Kärntens Schulen abzusehen, so wäre eine Umwidmung des Tages zu Kundgebungen der Versöhnung dringend geboten, was auch in jüngster Zeit — vielfach auf Initiative der Slowenen — durch Veranstaltungen mit gemischten Programmen beider Sprachgruppen mit Erfolg versucht wurde.

Die künstliche Herbeiführung provokanter Anlässe zur Reizung des jeweils anderen Volksteiles sollte tunlichst vermieden werden. Dazu gehört das zur Schau-tragen trennender Symbole, Trachten, Embleme und Fahnen sowie die nachträgliche Verleihung von Ehrenzeichen an sogenannte „Traditionsträger“. Ist nämlich die Sippenhaftung faschistischer

Systeme als Verletzung der Menschenrechte zu verurteilen, so muß auch die Sittenbehäftung, also die Auszeichnung von Kindern und Kindeskindern mit Ehrenzeichen, die ihren Vorfahren gelten, als grober Unfug angesehen werden. Hier her gehört die unsinnige Idee der Errichtung eines Denkmals zu gedenken, worauf kürzlich mit Recht eine Tageszeitung mißbilligend hinwies.

Die allmähliche Klärung noch offener Fragen des Zusammenlebens beider Volksteile bedarf psychologischen Feingefühls und kann nicht durch gegenseitige Beschuldigungen und persönliche Beschimpfungen zum Ziele führen. In einer Zeit, in der weltweit um Abrüstung gerungen wird, sollten vor allem auch Politiker und Journalisten abrüsten und in ihrem Bereich auf manchen militanten und deftigen Ausdruck zu Gunsten sachlicher Argumentation verzichten.

Prof. Helmut Scharf

Der Friede im Lande wird erst gesichert sein, wenn wir die vierte Strophe unseres Heimatliedes gegen eine andere Strophe austauschen können, die etwa lautet, wie folgt:
Dort, wo ins Feld der Wald sich flicht,
wo man noch heut zwei Sprachen spricht,
zwei Völkerstämme,
nicht entzweit,
wie Brüder leben allezeit,
mit Freund und Nachbar
Hand in Hand,
da sei mein künftig Heimatland!

Helmut Scharf

¹ Rudolf Maister: Spominski zbornik ob 60-letnici bojev ..., str. 60

² Dr. Martin Wutte: „Kärntens Freiheitskampf“ 1943, str. 115

³ Prav tam, str. 116

⁴ Lojze Ude: „Spominski zbornik“, str. 108

⁵ Prav tam, str. 187

⁶ Dr. Makso Šnuderl: „Spominski zbornik ob 60-letnici ...“, str. 10

Novice iz Kotmare vasi

Letošnji september je bil kar poln kulturnega in zabavnega dogajanja. Imeli smo lep izlet v Istro, naši mladi pevci in pevke so sooblikovali koroški večer v Tržiču, za konec pa smo priredili še dobro uspelo veselico Gorjancev.

Po dolgem času in nestrpnem čakanju smo se letos le spet spravili na društveni izlet. V soboto, 12. septembra, smo se odpeljali s Sienčnikovim avtobusom proti italijanski meji, nato pa skozi Kanalsko dolino in furlansko ravnino v Trst. Pri Škofijah smo prispeli v Slovenijo. Prva točka našega ogleda je bila romanska bazilika v Hrastovljah, znana po svetovno znanih freskah, predvsem po mrtvaškem plesu. Prenočili smo v hotelu Strunjan. Ogleдали smo si zanimivosti Pirana s stolnico sv. Jurija vred, pa tudi Portorož, kamor smo se odpeljali

v nedeljo dopoldne, nam je pokazal svoje čare. Predvsem nova cerkev nas je privabila s svojo enkratno lepoto in prilagojenostjo čudoviti naravi, polni zelenja in cvetja. Vsi udeleženci so bili navdušeni nad tem izletom v slovensko Istro.

Hvala Hanziju Waschnigu za organizacijo ter turistični agenciji CARTRANS in podjetju Sienčnik s soferjem Jankom.

V petek, 18. septembra, so naši mladi pevci in pevke pod vodstvom Jožka Packa sooblikovali koroški večer v Tržiču. Dosegli so lep uspeh.

Lepo uspela nam je tudi letošnja veselica v soboto, 26. septembra, pri Pušniku v Št. Kandrofju. Kljub slabemu vremenu se je nabralo plesalcev in plesalk, da je bilo plesišče neprenehno polno. Za ples so nam igrali spet Fantje iz Podjune. Bogat srečolov je prinesel marsikomu srečo, temu večjo, drugemu skromnejšo. Da so le bili vsi zadovoljni. Med številnimi gosti je Režika Iskra v imenu Gorjancev pozdravila župana Josefa Strugerja, podžupana Josefa Liendlina, občinske odbornike, poveljnika požarne brambe Maksa Tschmernjaka, predsednika kotmirškega športnega društva AS-KO Antona Waldhauserja. Našega plesa se je letos udeležil tudi globaški podžupan Janez Hudl.

**Če pridete
v Št. Primož,
ne pozabite
nas obiskati.
TRGOVINA
DOLFEJ BLAŽEJ**

Osma razreda ZVEZNE GIMNAZIJE ZA SLOVENCE v Celovcu iščeta

DISKOJEKA

za GIMNAZIJSKI PLES 88.
Prijave na: Angelika Mlinar
0 42 35 / 32 68

MOHORJEVA DRUŽBA

v Celovcu je prestrukturirala dom Korotan na Dunaju, Albertgasse 48, 1080 Dunaj in razpisuje mesto

za namestnika upravitelja doma Korotan.

Čaka vas vrsta različnih nalog:

- vzdrževanje in upravljanje hiše same, ki obsega nad 100 postelj,
- personalne zadeve,
- vodenje študentskega oddelka za 72 študentov in študentk v smislu pravil statutov študentskega zakona, doma Korotan in pravil Mohorjeve družbe,
- celoletno turistično oddajanje 26 sob in oddajanje vseh drugih sob med poletnimi meseci.

Delo na mestu, ki ga razpisujemo, zahteva široko paleto znanj in spretnosti. Tako naj bi kandidat imel veselje do dela z ljudmi, poleg slovenščine in nemščine naj bi obvladal še angleščino, kos pa naj bi bil tudi manjšim hišnim popravilom. Ker smo zainteresirani za turistično zasedbo doma med letom in predvsem v času počitnic, naj bi obvladal tudi osnove ekonomije in marketinga.

Ob pomoči sedanjega vodja doma naj bi se usposobil, da bi v doglednem času prevzel samostojno vodstvo doma.

Moškemu interesentu za kandidata nudimo vsestransko zanimivo in odgovorno delovno mesto, stanovanje v hiši in po potrebi tudi za družino, možnost vsaj delne zaposlitve žene, in odgovornosti primerno plačo.

Prošnjo z življenjepisom naslovite na Mohorjevo družbo, Viktoringer Ring 26, 9020 Celovec, tel. 56 5 15 / 23 ali pa se pri nas sami oglasite.

Maks Kanzian — 80-letnik

Pretekli petek je obhajal svojo 80-letnico Maks Kanzian pod. Kocijan v Rožeku. Za ta njegov visoki jubilej so mu prišli na dom čestitat: rožeški župan Schiller, podžupan Mitsche in občinski odbornik EL Ludvik Lesjak.

Slavljenec je bil od leta 1949 do 1970 — torej 21 let — namestnik župana in skoraj 30 let občinski odbornik, izvoljen na slovenski listi.

Kot napreden in ustrežljiv kmet je rad pomagal svojim

sosedom z dejanji in nasveti. S svojimi bogatimi izkušnjami pa še danes bistveno sooblikuje tek dela na Kocijanovi kmetiji.

Slavljenec Maksu Kanzianu želimo še mnogo zdravih in zadovoljnih let in da bi z ženo Režijo še dolgo mogel uživati sadove bogatega življenjskega dela.

Številnim čestitkam se pridružujejo tudi EL Rožek, uredništvo Našega tednika in Klub slovenskih občinskih odbornikov.

Maks Kanzian z ženo Režijo

ČESTITAMO

Ana Feinlg, pd. Ucarjeva mama iz Sveč, obhaja te dni svoj 75. rojstni dan. Želimo ji obilo zdravja, božjega blagoslova ter zadovoljstva v krogu njenih najdražjih.

Prav tako obhaja svoj 75. rojstni dan Ojcinov Pep s Polane pri Bistrici v Rožu. Želimo mu vse najboljše, predvsem zdravja in božjega blagoslova.

Svoj 75. rojstni dan praznujeta tudi Marija Pak z Bistrice in Miha Sadojšek iz Lobnika pri Železni Kapli. Obema iskreno čestitamo!

Justini Bezovšek iz Bele pri Železni Kapli naše iskrene čestitke za njen 78. rojstni dan.

Anica Mikl in Pepi Wrulich z Radiš sta si preteklo soboto obljubila večno zvestobo. Vse najboljše na skupni življenjski poti!

Franc Onič, pd. Dihurjev oče iz Večne vasi pri Globasnici, je te dni obhajal svoj 80. rojstni dan. Da bi še ostal dolgo zdrav in zadovoljen v krogu svojih domačih, mu želita Naš tednik in EL Pliberk.

Tomaž in Ana Jug iz Spodnjih Borovelj sta te dni obhajala 40 let skupnega življenja. Ob tem lepem skupnem življenjskem jubileju jima želimo vse najboljše ter jima ključemo še na mnoga skupna leta. Prav prirsčne čestitke naj sprejmeta od brata Franca in sester Elizabete in Uršule.

CLUB TRE POPOLI

društvo za pospeševanje sodelovanja
v prostoru Alpe-Jadran vabi na

**KULTURNO POTOVANJE
v Furlanijo-Juljsko krajino**

Čas: ponedeljek, 26. oktobra 1987

Na sporedu: ogled mesta Cividale (Čedad) in mesta Cormons (Krmín) ter pogovor z univ. prof. dr. Kitzmüllerjem, ki je založnik in prof. na videmski univerzi

Prijave na naslov: Club tre popoli, dr. Artur Roßbacher,
9170 Borovlje, Hauptplatz 7/1

Vogrče: hud požar

V torek, 29. oktobra, je ob pol petih zjutraj zatutila sirena in ponavljala grozotni alarm. Vaščane je kar metala iz postelj in ni bilo treba vpraševati, kje gori, ker se je prav sredi vasi dvigala velikanski dim in ogenj in je hreščalo in špalo: pri Maksu Enziju, pd. pri Škofu.

Že v nekaj minutah so avtomatične tehnične naprave alarmirale vsa gasilska društva v občini, da so prihitela na pomoč domačim gasilcem, poleg teh še s Suhe, torej sedem.

Začelo je goreti v starem hlevu, kjer so bili spodaj prašiči, zgoraj pa krma in stroji za avtomatično pripravo in dotok krme. Velike zaloge slame so povzročile eksplozijo ognja in

najdljivega in vseznalega gospodarja, zato smo prepričani, in to mu tudi želimo, da bo nesrečo kmalu prebolel in napravil še kaj lepšega.

Pred 10 dnevi pa je imela Škofova družina veliko slovesnost. Med Škofovim Hermanom in Katjo Krainz se je vžgal tak ogenj ljubezni, da ga ni bilo mogoče pogasiti. Herman je doštudiral in postal učitelj, Katja ima službo kot bančna nastavljenka pri Zadrugi zvezi v Celovcu, zato sta 19. oktobra nadela drug drugemu oratan in sta si vpricho domačega župnika in g. kaplana Janeza Tratarja, ki ju je s štolo zvezal, in premnogih svatov obljubila zvestobo do groba.

prisrčno vabi na

3. Primorske dneve na Koroškem

od 11. do 18. oktobra 1987

NEDELJA, 11. 10., ob 14.30: Kulturna prireditev SLOVENCIZ VIDEVSKE POKRAJINE. Nastopajo: ansambel SSS iz Čadada (Benečija), Kulturna skupina iz Rezijske, Mladinski zbor „Ojsternik“ iz Ukev (Kanalska dolina) v kulturnem domu na Ziljski Bistrici. Soprireditelj: SPD „Zila“ na Ziljski Bistrici

NEDELJA, 11. 10., ob 19.30: Gledališka predstava VERIGA F. S. Finžgarja v farni dvorani v Šmihelu; gostuje igralska skupina prosvetnega društva iz Števerjana. Soprireditelj: KPD v Šmihelu

PONEDELJEK, 12. 10., ob 18.10: ORF-slovenski oddelek: oddaja v živo o SLOVENCIH V ITALIJI

PONEDELJEK, 12. 10., ob 19.30: Odprtje dokumentarne razstave Slovencev iz Benečije, Rezijske in Kanalske doline pod naslovom SLOVENCIZ TAM ZA GORO v avli Zvezne gimnazije za Slovence v Celovcu

SREDA, 14. 10., ob 19. uri: Okrogla miza na temo GOSPODARSKO STANJE V ZAMEJSTVU — diskusija s koroškimi in primorskimi gospodarstveniki in Tischlerjevi dvorani Slomškovega doma v Celovcu. Soprireditelj: Narodni svet koroških Slovencev.

strašno vročino. Nevarno je bilo, da ogenj uniči nov veliki hlev, ki se je tudi že vnel. Poleg gašenja so morali gasilci in pomočniki skrbeti za varstvo 250 svinj in so res vse rešili.

Škoda znaša približno dva in pol milijona šillingov. Je veliko, toda ne v primerjavi s tem, kar bi se še lahko zgodilo.

Prav v tem primeru se je izkazalo, kaj premore skupno vodena organizacija, strokovna sposobnost in požrtvovalnost gasilcev. Zato zaslužijo vsi sodelujoči pohvalo, posebno pa vogrški gasilci pod splošnim vodstvom poveljnika g. Antona Visotschniga.

Maksa Enzija poznamo kot delavnega, sposobnega, iz-

ženin in nevesta sta sodelovala pri Katoliški mladini, Katja je še posebej vodila otroke in dekliški zbor. Zato sta slovesnost izmenoma spremljala cerkveni zbor in mladinski zbor pod vodstvom gdč. Mirce Zdouc, župnik se jima je zahvalil in prosil za sodelovanje še naprej v župnijskem svetu. Priči sta bili Herman Paulitsch iz Tinj in ženinov brat Maks Enzi, lastnik znane gostilne pri „Florijanu“ in gostilne na Pecl. Zato so lahko brat in starši pripravili sijajno gostijo in ni bilo zaman vsega in dolgo dovolj, najbolj pa veselja.

Mladima zakoncema želimo neugasljivo ljubezen in božji blagoslov!

Ob življenjskem jubileju Srienčeve mame

Če prideš na Blato k Sriencu, je, kakor če bi prišel na svoj lastni dom. Tam še doživiš, kaj pomenijo odkrita prijaznost, pristna domačnost ter prava kulturnost. Tam srečaš ljudi, za katere je narodna zavest še sveto izročilo prednikov in obveza za mlajši rod.

Posebno zaslugo za to imajo Srienčeva mama — Justina Kušej. Prejšnji teden so obhajali 80-letnico. Svoj visoki življenjski jubilej praznujejo zdravi ter polni umske moči — in vendar tudi z določenim pesimizmom, kakšna bo bodočnost našega naroda v naših krajih.

Naši slavljenki Justini Kušej (četrti z desne) sta za njeno 80-letnico čestitala tudi EL Pliberk (mestni svetnik Fric Kumer in občinski odbornik Andrej Wakounig) ter pliberška Posojilnica (predsednik Lipej Kolenik in poslovodja Jože Nachbar). Preteklo nedeljo pa so jo na primeren način proslavili njeni številni sorodniki.

Življenje Srienčeve mame gotovo ni bilo bogve kako rožnato. Drugo leto bo minilo 40 let, odkar je umrl njen mož Lorenc. Bil je zadnji blaški župan, preden da niso Hitler ter njegovi domači in tuji privrženci uničili samostojne Avstrije. Smrt Kušejevga očeta je bila še posebno tragična — umrl je zaradi posledic fizičnega napada od „Wurdkommando“ tedanje angleške tajne policije FSS. „Wurdkommando“ je tepel njega ter še druge domačine, ko so se vračali z igre iz Pliberka na svoje domove.

Naslednji veliki udarec je našo slavljenko prizadel leta 1960, ko ji je umrla hčerka Marica, poročena z Miho Einspielerjem na Zgornji vesci pri Bilčovsu. Zapustila je tri otroke, katerim so po smrti mame bili ravno njihova blaška babica v veliko pomoč in oporo.

In vendar: vse te težke trenutke so preboleli v zdravem prepričanju, da življenje ne pozna samo velikih petkov, temveč tudi velikončne praznike. Naša slavljenka

je lahko ponosna, da ima otroke, ki ljubijo kulturno dejavnost in domačo besedo najmanj tako zvesto kakor njihova mama sama. Da imajo vnuke (petindvajset) in pravnuke (tri), katerim izročilo njihove babice ni nekaj, kar bi bilo zrelo kvečjemu za kak muzej. In da imajo sosede ter znanke, ki spregovorijo z njo in o njej polni globokega spoštovanja ter odkrite prijaznosti.

Sicer pa so Srienčeva mama tudi zelo zaskrbljeni, da, včasih celo skrajno pesimistični. Nekje zveni iz njihovih besed resignacija, ko ugotavljajo, kako si je v naše družine utrla pot nemščina in da vedno bolj izginja domača govorica. „Ne vidim izhoda iz te slepe ulice,“ nam je povedala — in ne pozabi takoj dodati: „Samo, če se bo mladina z vso ljubeznijo učila slovenščine, se bo naš jezik tudi ohranil.“

Da se bo to uresničilo, za to ji moramo obljubiti vso skrb in delo.

Kuj

Darovi za tiskovni sklad:

N. N., Borovnica 20,—; Hanzl Roblek, Borovnica 45,—; Suzana Oraže, Borovnica 25,—; Franc Roblek, Borovnica 100,—; Flori Oraže, Sele 25,—; Stanko Kellh, Sele 25,—; Valentin Mak, Borovnica 25,—.

Ob 70-letnici smrti Janeza Evangelista Kreka

Ob 70-letnici smrti Janeza Evangelista Kreka (8. oktobra 1917), naše velikega narodnega, družbenega, političnega in verskega voditelja, ki se je na začetku 20. sto-

letja trajno zapisal v zgodovino slovenskega naroda, se zlepa ne moremo otresti spoznanja, da zavest o njegovem pomembnem delu še ni povsem prodrla.

Očitno je med večino Slovencev docela zbledel spomin na njegovo izredno privlačno osebnost, na moža poguma in podjetnosti, ki mu vsi skupaj veliko dolgujemo za ohranitev naše narodne samobitnosti. Skratka, pozabiti ne smemo na Krekov prispevek za duhovno, kulturno in narodno rast slovenskega ljudstva ob prelomu stoletij, v časih, ko naši ljudje še niso imeli svojega „prostora pod soncem“.

Šestimdesetletij po njegovi smrti bodo Krekov shod na Joštu nad Kranjem kot osrednja slovenska cerkvena spominska slovesnost (bila je 13. septembra, na njej pa sta govorila ljubljanski nadškof in metropolit dr. Alojzij Šuštar in akademik prof. dr. Anton Trstenjak) ter simpozija o Krekovem deležu v naši narodni zgodovini, ki ju 14. in 15., oziroma 21. in 22. oktobra, pripravljata Univerza Edvarda Kardelja in Teološka fakulteta v Ljubljani, brčkone najlepša prilika, da bodo naposled popravljene krivice, ki so se mu zgodile v njegovem kmaj 52 let dolgem življenju.

Janez Evangelist Krek se je rodil 27. novembra 1865 pri Sv. Gregorju nad Sodražico na Dolenjskem, učitelju, doma iz Selc pri Škofiji Loki, mati pa je bila domačinka iz bližnje Sodražice. Gimnazijo in bogoslovje je končal v Ljubljani, doktoriral leta 1892 na Dunaju, potem pa je od leta 1895 v Ljubljani vodil stolico za fundamentalno teologijo in tomistično filozofijo. Po oznaki J. Juhanta, odličnega poznavalca Krekovega življenja in dela, danes le redki med Slovenci vedo, da je bil ta demokratični, razgledani, širokosrčni in rodoljubni mož, glavni pobudnik za združitve južnih Slovanov in da je med prvimi duhovniki v monarhiji Habsburžanov zahteval splošno volilno pravico.

Zavzemal se je tudi za odprto politično organizacijo katoličanov, ki bi zajela vse Slovence (Slovensko ljudsko stranko), predvsem pa za socialno in gospodarsko organizacijo delavcev in kmetov. Po Juhantovih zapisih je bila za tedanje razmere enkratna ne le v monarhiji, temveč v Evropi sploh. Zavedajoč se stare latinske modrosti: Nulla dies sine linea (Noben dan ne sme biti prazen), je bil Krek kot organizator in voditelj krščanskega socialnega gibanja na Slovenskem v svojem času družbeno zelo angažiran in nepopustljiv v svojih akcijah.

Ker mu ni uspelo pomladiti klerikalne stranke in jo osvežiti z novimi, naprednimi idejami, je leta 1905 ustanovil Slovensko krščansko socialno (delavsko) zvezo, ki naj bi kot vzgojno-izobraževalna in kulturna ustanova spremljala gospodarsko delo v deželi ter jo poživljala z novim duhom in razgledanostjo. Ustanovitev te zveze je sledila ustanovitvi Zadrugne in Gospodarske zveze, ki sta na prehodu iz 19. v 20. stoletje povezali vse narodno gospodarsko življenje.

Krekovo delo za narodni obstoj Slovencev je dobilo oprijemljive dokaze že v prvem desetletju našega stoletja. S svojim socialnim programom je hotel izboljšati položaj kmetov, delavcev in obrtnikov; odločno se je zavzemal tudi za ustanavljanje zadrug, posojilnic in hranilnic, ki jih je bilo do leta 1910 že nad 500!

Vse svoje moči je namenil poučevanju ljudi za umno gospodarjenje, skrbel je za zadrugne in gospodarske tečaje in predavanja, sodeloval na shodih in tečajih obseh zvez itd. Želel je, da bi preproste ljudi tedanjega časa prevzel nov duh prosvetljenstva, duh napredka delavstva in kmečkega stanu.

Tako naj bi se slovensko ljudstvo, ki so ga večinoma sestavljali kmetje, delavci in obrtniki, slednjič le začelo zavedati samega sebe. Krekove zadrugne in posojilnice so dobro uspevale, ker ni dovolil, da bi vanje prodrli pridobitniški nemški kapital.

Janez Evangelist Krek, politik, sociolog, pisatelj in publicist ter državnozbornski in deželni poslanec, se je v slovensko narodno zgodovino zapisal kot pobudnik za Majsko deklaracijo. Le nekaj mesecev pred njegovo smrtjo, 30. maja 1917, so jo na Dunaju podpisali člani tedanjega Jugoslovanskega poslanskega kluba. Z njo so zagovarjali združitve Srbov, Hrvatov in Slovencev pod okriljem habsburške monarhije. Kasneje so se nekateri člani dunajskega jugoslovanskega kluba, poslanci državnega parlamenta, zavzemali za samostojno državo brez vpliva habsburške krone. Med najodločnejšimi zagovorniki te zahteve je bil tudi Krek.

Poleg najboljših Krekove povesti iz nove dobe, v kateri je kot krščanski sociolog in politik prikazal velikomestno življenje, sta posebej znani dve njegovi knjigi: Črne buke kmečkega stanu in Socijalizem. V knjigi Socijalizem (izšla je

leta 1901) je Krek razgrnil svoj krščanski socialni program, s katerim je hotel izboljšati življenje kmetov in delavcev, ne da bi moral privoliti v njuno spremembo družbene ureditve.

„Osebnosti, kakršen je bil Krek, so redke. Štejem se za njegovega sodobnika, saj sem iz generacije, ki je za časa Kreka že živela. Spominjam se Majniške deklaracije. Podpisal sem jo. Neka gospa jo je nosila od hiše do hiše in opozarjala, naj krstna imena pišemo slovensko, naj bo Janez Janez in ne Johann. Majska deklaracija, ki jo je sestavil Krek, je razgibala slovenski narod, ki je pred tem dejanjem narodnozavedno spal. Po letu 1918 je bilo med Slovenci veliko več optimizma in ta ne sme nikdar usahnuti med našimi ljudmi. Krek je postal z deklaracijo resnični narodni voditelj. Vsak optimist, vsak voditelj Krekovega kova, mora imeti porcijo naivnosti in domišljije, sicer se ne bo lotil nobene akcije. Krek je imel silen pogum in podjetnost...“ (Akademik prof. dr. Anton Trstenjak na Krekovem shodu na Joštu nad Kranjem).

Ivan Virnik

Večji pogum je srečal živim kakor pokopavati mrtve in jim peti hvalnice. V današnji družbi uspehov, kjer velja le denar in je življenje bolj stvar kakor vrednota, še najbolj občutijo tesnobo in navidezni nesmisel bivanja najstarejši, saj marsikateremu izmed njih ni dano, da bi lahko kljub zlahti in včasih celo hranilni knjižici preživeli zasluženi življenjski večer v rokah dobrih ljudi. Ideal današnje družbe je zdrav in produktiven človek, neobojljivi, bolni in šibki pa lahko kvarijo ugled družbe, torej kam z njimi? Naš rajni je imel to srečo, da je zatislil oči v krogu domačih, kjer se je pred 82 leti rodil — na Varšem. Ker zaradi ob-

veznosti nisem mogel k pogrebu, se hočem s temi vrsticami oddolžiti spominu dobrodušnega in modrega starčka, starega strica in dobrega prijatelja, pri katerem sem predsedel nekaj dni in noči, ne samo zato, ker je bil eden izmed glavnih informantov pri zbiranju narečnega in narodopisnega gradiva, ampak ker mi je bilo v njegovi kajži ob vsej koristi, ki sem jo imel, na moč prijetno in zabavno.

Mož šegave dovtipnosti je bil poln vsakršnih spominov na stare čase in konkretnega znanja o materialni kulturi: vedel je točno, kako se ta ali ona stvar imenuje, kako se tej in oni stvari streže. Z

Ena in ena = tri

Srečanje mladine narodnih skupnosti

„Ena in ena je tri — ali identiteta mladine v večkulturnem okolju“, to je bilo geslo mladinskega kulturnega festivala '87 v Št. Primožu. Srečali so se mladi koroški Slovenci, gradišćanski Hrvati in Madžari, nemško govoreči južni Tirolici in Ladinci. Organizatorja sta bili Katoliška mladina in KKZ.

Ena in ena je tri. Matematično sicer gotovo ne, morda pa jezikovno. Tedaj namreč, če se zavedamo, da je dvojezičnost več kot samo znanje dveh jezikov. Dvojezičnost je lahko tudi del identitete in človekovega značaja — zanikanje lastne dvojezičnosti pa izguba identitete.

„Šentprimoško srečanje je bilo gotovo prvo srečanje te vrste,“ je po svojem pozdravu poudaril Bernard Sadovnik. Vsekakor je bilo to srečanje zamisel, ki se jo bo splačalo uresničiti še večkrat: mladina

več narodnih skupnosti se naj sreča, se med seboj spozna in pomeni o problemih in tako utrdi narodno zavest.

Dosti dela je bilo za organizatorje; kljub temu Pepe Marketz pred začetkom programa ni bil čisto zadovoljen. Menil je, da je k resnemu delu programa prišlo premalo mladine, medtem ko bo zvečer, ko bo nastopala gradišćansko-hrvaška rockskupina „BRUJI“, seveda nabito polno. Prav to da je problem identitete: mladina se sicer priznava k

narodni skupnosti, ampak ne razmišlja, zakaj. Premalo da je spoličizirana, s tem pa da hitreje pripravljena, da v asimilacijskem in manjšini sovražnem okolju kloni pred težavami dvojezičnosti. Kje je krivda? Pri Slovenski gimnaziji,

kjer ni več mnogo takih, kakor je bil dr. Joško Tischler? Pri mladini, tudi pri katoliški? Je čas tak? Jasno, diskusija o identiteti nikoli ne bo zaključena.

Vendar lahko Pepeja pomirimo. Dvorana je bila polna, ko so se

Obirska: Silvestru Karničarju v spomin

njegovih ustnic so prihajali reki, pregovori, šale in parodije na razne molitve, pa tudi žebiranje, ko je molil naprej bodisi pri vahti božjega groba na krstnico, bodisi pri vahtanju mrliča — da je le kdo odbijal. Dobro je pomnil, kaj so pripovedovali in prerokovali stari ljudje. Zaradi nenavadnega spomina — vedel je za vse svoje babice in dede kakor za polovico Obirčanov, kje in kdaj so se rodili, poročili, umrli, pomnil celo nekaj pridig, kot tisto s pogreba svoje sestere Gradišnice, ki je umrla pred več kot petdesetimi leti — zaradi teh sposobnosti in vedrine duha, porojene iz naravne inteligence, bi bil rad postal duhovnik, če bi ga dali v šole, toda Obirska, zdaj že nekolično manj Bogu za hrbtom, je bila v tistih časih popolnoma odmaknjena od tako nedostopnih želja. Imel je v glavi zbirko pesmi in zgodb o raznih fajmoštrih, kuharicah, mežnarjih in ravbarjih, obrazcev za dožebiranje maleka, zvinna in šene, vedel za domača in sosednja ledinska imena.

In kaj je delal? Dela se je lotil vsakega in ga opravil tako, da je bil povsod zaželen, neglede na to, ali se je šlo za kovanje konjev, popravljanje vil in grabelj, dežnikov in ur, brušenje nožev, klepanje kos in srpov, tesanje korit in co-

kel, mizarska dela. Cenjen je bil kot čebelar in živinozdravnik. Na vreme se je zaradi potrpežljivega opazovanja vetrov spoznal bolj kakor vse napovedi. K vsakemu domačemu svetniku je vedel vremeški pregovor in se hudo jezil nad rimskimi pagani, ki so mu prestavili in pometali iz koledarja vrsto svetnikov, tako da zadnje čase še vreme ni več držalo. Nadvse je častil Mohorjev koledar, edino knjigo, ki jo je imel vedno pri roki, prav tako kot svojo pipo, ki je ni dal zlepa iz ust. Skromen mož je bil, zadnji v koledarju, zrastle ob žganjih, mleku in požgani juhi, le od časa do časa je naredil kakšen požirek žganja, to pa tudi samo, da mu čik ni popolnoma usahnil „za lejtami“. Strokovnjak je bil tudi za mlino: tako je pred dvajsetimi leti v dveh dneh prestavil Varhov mlin s potoka na skedenj, kjer ga namesto vode žene motor, melje pa še danes. Dejal je, da se je pri mlinskih toliko zdušil, da bo že zaradi samih mlinov prišel v pekel; uravnavanje kamnov in poprilenje sta namreč mučno milimetrsko delo. Pa sem dejal, da boji mlini verjetno drugače meljejo. Med drugo vojno je bil pri knapih na Obirju, pred vojno pa je delal tudi krste. Prvih šest dil je zbil skupaj z dva-

najstimi leti, ko je umrl neki otrok. Obljubil je bil to delo njegov očec, pa se medtem ni utegnil strezneti: pogreb na glavi, truga pa nikjer. To je bila njegova prva, sledilo pa jih je še nad dvesto.

Imel je tudi šesti čut. V strahove sicer ni verjel: še od komarja drek najdeš, od tajfelna pa ne, je nekoč dejal, ampak cahen, opomin pa je. Pred smrtjo kakšnega vaščana ga je pogosto slišal. Večkrat je ponoči vstajal in oblat dle, ne da bi bil vedel, kdo je prišel v Lukeževo bratovščino. Tako tudi leta 1927, ko sta s sosedom in botrom Štruglom nosila iz mlina, oba zdrava in močna. Ko je prišel Vester domov, je zdaj na kašči, zdaj v delavnici pela njegova žena, domači pa so bili pri večerji — zanj zanesljivo znamenje, da bo na Obirskem pretresljiv dogodek. (Življenje ni vsako pretresljivo, smrt pa. Se vsaj lahko razveselim, da še nisem na čredi.) Ob istem času je prinesel iz mlina njegov sosed, dekla pa mu je menda rekla: Kakšno lepo sonce gre za goro, poglejmo ga, morda ga jutri ne bomo več videli. On pa je baje odvrnil, da naj neha z babjimi čenčami. Toda že opolnoči je dobil Vester pošto, da je nenadne smrti umrl njegov sosed, da naj se hitro loti truge.

Zdaj sam počiva pri cerkvi, kamor je rad zahajal. Mislim, da je z njegovo smrtjo Obirska položila v grob važen del same sebe, ne navsezadnje pa predstavnika ustnega izročila, naše bogate duhovne dediščine.

-L.K.

začele narodne skupnosti predstavljati. Sicer mnogo istih obrazov kakor vedno, ampak dvorana je bila polna. Slovenci so se predstavili s skupino „DRAVA“ in pisateljem Jankom Ferkom, gradišćanski Hrvati s tamburico in kolom, Madžari pa s citrami. Ob tem se je razmišljalo o vprašanju, kam se je folklorizem. Je tudi del identitete, dobra tradicija, ali je kič?

Najbolj zanimiv je bil prispevek južnih Tirolcov. Nemško govoreči so opozorili na to, da manjšine lahko nekaj dosežejo le z vztrajnostjo in brez omahljivosti. Zastopnik Ladincev je govedal najbrž ključna stavka popoldneva: „Dokler ne bodo vsi akceptirali dvojezičnosti, bo zmeraj spet nevarnost, da počni — in — postavimo znak: naučimo se razumeti soseda.“ Ladinci so trojezični, govori jo ladinsko, nemško in italijansko in so zato najbrž najbolj integrativna skupina na Južnem Tirolskem.

V diskusiji — vsako narodno skupino sta zastopala dva diskutanta — so mladinci predvsem razlagali položaj svojih manjšin. Ni bilo toliko teoretičnih in političnih razglabljanj, šlo je za osebne izkušnje. In dostikrat se je čulo, da je včasih težko obdržati dvojezično identiteto, če jo marsikateri znanec zaradi pritiska drugih odda. Koroški Slovenci od 1920—1981 minus 80%, gradišćanski Madžari 1920—1981 minus 60%, gradišćanski Hrvati 1371—1961 minus 30% ...

Zvečer je igrala hrvaška skupina „BRUJI“. S svojimi satiričnimi in kritičnimi besedili ter z izvršnim rockom je mladini o manjšinah morda povedala več kakor bi mogel to kak politik.

Rudi Vouk

PISMA BRALCEV

Spoštovani g. prof. Messner!

Hvala lepa za tako prijazen, poučen, pa pristno vaš odgovor. Počastili ste me s tako dolgim pismom.

Hvala tudi za povabilo k „okrogli mizi“. Moje misli o „Miklovi Zali“ se ujemajo z mislimi dr. Matjaža Kmecla, Prežihovega Varanja in Vinka Ošlaka (glej „Družina in dom“, št. 7/87, str. 2—6).

Prosim, da se z njimi pomenite. S koroškimi pozdravom

Vinko Zaletel

Spoštovani,

zahvalim se Našemu tedniku za skrbni natis mojega pisma bralca „Spoštovani gospod Zaletel“, le ena napaka se vam je pripetila: ne piše se „Št. Jakob“, temveč Šentjakob. In še to: v predzadnjem odstavku sem zapisal tri pike, ker nisem imel pri roki „Kärntner Kirchenzeitung“, da bi pogledal datum oz. številko, v kateri je objavila gospa Marija Halmer svojo oceno „moje“ Miklove Zale '87. To se je zgodilo dne 23. avgusta t.l.

Janko Messner

PRIREDITVE

● **Loče/Št. Primož**

„Rodil se je človek“. Satira Ephraima Kishona

Gostuje: Gledališče Tone Čufar iz Jesenice

Čas: sobota, 17. oktobra 1987, ob 20. uri

Kraj: Kulturni dom Loče

Čas: nedelja, 18. oktobra 1987, ob 20. uri

Kraj: Kulturni dom Št. Primož

Prireditelj: Slovenska prosvetna zveza v Celovcu

● **Globasnica**

IZBOR USPEŠNICE MESECA in PLES z ansamblom RENDEZ-VOUS

Čas: sobota, 24. oktobra 1987, ob 20. uri

Kraj: pri Šoštariju v Globasnici

Moderator: Marjan Velik

Prireditelja: ORF-slovenski sporod in Globaški puebi

Izkupiček prireditve je namenjen GLASBENI ŠOLI

● **Galerija Rožek**

FRANCE SLANA — AKVARELI
Razstava je odprta do 18. oktobra 1987

Kraj: Galerija Rožek

Odperto ob petkih, sobotah in nedeljah, od 15. do 18. ure

● **Obirsko**

KONCERT

Čas: sobota, 17. oktobra 1987, ob 20. uri

Kraj: Alpski klub „Obir“ na Obirskem

Nastopajo: Moški zbor SPD „Kočna“, Trio Pavlič, družina Lipusch, Karizel Emil (harmonika), obirski vižarji

Prireditelj: Alpski klub „Obir“

● **Dunajski krožek**

ALEŠ UŠENIČNIK (1868—1952)
— največji slovenski katoliški filozof in ideolog

Predavanje z diskusijo

Čas: petek, 9. oktobra 1987, ob 19. uri c. t.

Kraj: Gasthaus Weidinger, Wien IV, Danhausergasse 3

Prireditelj: Dunajski krožek

● **Dom v Tinjah**

v soboto, 10. oktobra 1987

IZOBRAŽEVALNO POTOVANJE V KONCENTRACIJSKO TABORIŠČE MAUTHAUSEN

za vse župnije iz Podjune

Potovanje spremlja: Maria Halmer, Celovec

NAŠ TEDNIK — Lastnik (založnik) in izdajatelj: društvo „Narodni svet koroških Slovencev“.

Tisk: Mohorjeva/Hermagoras, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. NAŠ TEDNIK izhaja vsak torek, naroča se na naslov: „Naš tednik“, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec. Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave: (0463) 512528. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 223023.

NAŠI JUBILEJI IN SPOMINI**Anton Debeljak — Matija Čop 20. stoletja**

Starodavna ribniška krošnja, občudovanja vredna kot simbol ribniške življenjske ustvarjalnosti, dobiva v našem času povsem drugačen videz. Številni predmeti, tudi na Koroškem znane suhe robe, ki so nekaj romali in še danes krožijo po svetu, se počasi preoblikujejo v duhovne like, ki z najrazličnejšimi obrazi odkrivajo nov svet ribniškega človeka. In kakor pravi domačin, ugledni kulturni delavec in publicist, prof. Janez Debeljak, ribniška krošnja ni več samo predmet, gledati jo moramo kot duhovno vrednoto, ki je v zadnjih stoletjih pomembno sooblikovala slovensko kulturno podobo. Na sorazmerno majhnem področju je torej Ribnica na Dolenskem prispevala ogromen delež v duhovno zakladnico Slovencev.

Med znamenitimi Ribničani ima nedvomno posebno mesto pesnik, prevajalec, publicist, kritik in poznavalec mnogih jezikov, dr. Anton Debeljak, rojen pred sto leti (25. oktobra 1887) v Šegovi vasi pri Loškem potoku. Po odlično opravljeni maturi na novomeški gimnaziji je na Dunaju in v Parizu študiral romanistiko. Leta 1913 je že poučeval na realni v Gorici, ko ga je zajela prva svetovna vojna in je moral obleči vojaško suknjo. Toda čez dobro leto je bil oproščen vojaške službe in je prišel za profesorja na slavno idrijsko realko.

Leta 1923 je na ljubljanski univerzi uspešno zagovarjal doktorsko disertacijo, potem pa je bil do upokojitve 1949 profesor na I. državni realni gimnaziji v Ljubljani. Umrl je le dan pred svojim 65. življenjskim jubilejem, 24. oktobra 1952, v Lovranu, pokopan pa je v Ljubljani.

Debeljak je začel pesniti pod vplivom futuristične poezije, kasneje se je približal ekspresionizmu. Njegova poezija je rasla iz

miselnih spodbud po pretežno tradicionalni formi, a je bila kljub temu domiselna in obliki metafor. Pisal je tudi potopise in prozo. Izdal je dve samostojni pesniški zbirki: Solnce in sence 1919. in Tičistan 1940. ter v prevodu Moderno francosko liriko 1940. Sledilo je 11 knjig Debeljakovih proznih prevodov. Že po smrti pa je izšlo njegovo življenjsko delo — prevod Balzacovih Okroglih povesti.

Med prevodi so dela, ki bodo vedno imela občudovalce. Poleg slovanskih jezikov je Debeljak namreč odlično obvladal še grščino in latinščino ter malone vse evropske jezike; ukvarjal se je tudi z orientalskimi, iz katerih je precej prevajal. Kot romanist, ki je študiral na sloviti pariški Sorboni, se je ukvarjal predvsem z romanskimi literaturami, čeprav je prevajal tudi iz drugih jezikov. Bil je poliglót (kdor zna več jezikov — op. ured.), ki se je kar poigraval z velikim jezikovnim znanjem.

Poznavalci Debeljakovega prevodnega opusa zatrjujejo, da je bil „Matija Čop 20. stoletja“. Od Prešernovega mentorja, s katerim ga je družilo izjemno jezikovno znanje in zanimanje za slovstvene pojave v svetu, se je razlikoval po tem, da je bilo njegovo mentorstvo namenjeno širokemu krogu dijakov in bralcev. Med Slovenci bi zato težko našli pisca, ki bi toliko kakor Debeljak storil za spoznavanje literature latinskega kulturnega kroga. Od tedaj, ko je izdal Moderno francosko liriko, se je začel uveljavljati kot zavzet prevajalec iz romanskih slovstev. Veliko je prevajal tudi za gledališče (A. France, Barbusse, F. Villon, Cervantes, Balzac itn.).

Neminljiv sloves velikega prevajalca in besednega umetnika si je pridobil s prevodom obsežne knjige Balzacovih Okroglih povesti. Ker so te povesti pisane v tristo let starem francoskem jeziku in slogu, se jih je lahko lotil le strokovnjak z bogatim jezikovnim znanjem. In ne da je delo samo prevedel, temveč da mu je vliil tudi duha starih francoskih dvorcev,

vladarjev in plemičev fevdalne dobe — skratka, mogotcev, ki so živel v nedojemljivem razkošju, o kakršnem se takratnemu slovenskemu tlačanu niti sanjalo ni. S prevodom Balzacove mojstrovine se je Debeljak ukvarjal nad dvajset let in pomeni enega od viškov slovenske prevodne književnosti.

Visok jubilej okteta Pirnat

Že tri desetletja minevajo od prvega javnega nastopa bratov Pirnat, ko je začel ta edinstveni slovenski oktet svoje plemenito glasbeno poslanstvo med rojaki doma in na tujem. Če je bil ob začetkih svojega delovanja deležen posebne pozornosti zaradi sorodstvene sestave, si je z leti utrjeval priljubljenost z nenehnim stopnjevanjem umetniške izraznosti in zlitosti pri posredovanju tudi najbolj zahtevnih narodnih in umetnih pesmi.

Z žlahtnim petjem in s številnimi nastopi je oktet bratov Pirnat iz Domžal zglel tudi drugim vokalnim ansamblom v Sloveniji in v zamejstvu, s kakšno ljubeznijo in znanjem se je treba lotevati glasbenega poustvarjanja. Ob vseh dosedanjih nastopih je oktet razgredil v koncertnih listih bilanco svojega delovanja in ta je izjemno bogata tudi v zadnjem petletnem obdobju, je ob letošnjem jubileju zapisal Miroslav Stiplovšek. Nad 300 javnim nastopom ob 25. obletnici okteta moramo dodati še okoli 100 nastopov v obdobju 1982—1987.

Posebno odmevni so vsakoletni nastopi okteta na republiških srečanjih oktetov v Šentjernej in na revijah vokalnih skupin domžalske občine. Oktet bratov Pirnat sicer največ nastopa v domžalski občini, veliko pa tudi po drugih krajih Slovenije in tudi med zamejskimi Slovenci. Poslušali so ga že v Globasnici, Svečah, Selah, na Obir-

(Dalje na strani 12)

Rubriko pripravlja in ureja Ivan Virnik • Rubriko pripravlja in ureja Ivan Virnik • Rubriko

RADIO CELOVEC

Torek, 6. 10. 1987

Rozalsko žeganje 1987.

Sreda, 7. 10. 1987

Narodna-zabavna glasba.

Četrtek, 8. 10. 1987

Rož — Podjuna — Zila.

Petek, 9. 10. 1987

Magacin novih knjig.

Sobota, 10. 10. 1987

Duhovni nagovor (žpk. M. Rakovnik); Voščila (M. Hartman).

Nedelja, 11. 10. 1987

Želeli ste — poslušajte.

Ponedeljek, 12. 10. 1987

Primorski dnevi na Koroškem.

Torek, 13. 10. 1987

Halo, prijatelji! Partnerski magacin.

Katoliška mladina vabi na

IZLET NA GRADIŠČANSKO

Čas: ponedeljek, 26. oktobra 1987

Zadnji rok prijave: 9. 10. 1987
Prijave pošljite na: Katoliška mladina, Viktringer Ring 26, 9020 Celovec;

tel. 04 63 / 51 11 66 ali mladinske voditelje farnih mladine

8. obirsko
pisateljsko
srečanje:

Nepreslišen klic po založniški pestrosti v prid literature

Z razmišljanji o literaturi narodnostnih skupnosti in kulturnih konfliktih marginalnosti je Maja Haderlap skušala na primeru razvoja slovenskokoroške literature po letu 1920 nakazati, kaj so posledice zaprtosti, duhovne in intelektualne ožine, pač anomalnosti prostora, v katerem so koroški Slovenci obdržali svojo identiteto in delovall. Koroškoslovenska literatura raste iz konfliktov.

Temu uvodu je sledil blok založb. Najprej je nova urednica Drave dr. Helga Mračnikar razgrnila kopreno nad novo usmerjenostjo založbe: pri založniškem programu se nič bistvenega ne bo spremenilo, okrepila pa bo avtonomno ustvarjanje narodne skupnosti in odkrivanje še nepoznatih avtorjev. Jasen pa je profil založbe — literarni in izven njega ne bo izdaj. Če to le ni preveč samostojnega omejevanja?

Vodja Mohorjeve založbe Franc Kattinig je nakazal spreminjanje socialne strukture nekdanjega čitalniškega in odjemalniškega zaledja založbe kot izziv za njo. Vendar pa je največji problem, ki ga niti diskusija o skupnem slovenskem kulturnem prosotru ni mogla ugonobiti, restriktivnost jugoslovanskih zakonov glede uvoza slovenske literature v Slovenijo. Pozitivno pa je nasproti temu izpostavil rastoče sodelovanje Mohorjeve z založbami v Sloveniji.

Dr. Franc Merkač, raziskovalec in pesnik, je v to koroško založniško diskusijo s prikazom samozaložniške dejavnosti in Avtonomne delavnice prinesel potrebnega izziva, čeprav je njegova pot težavna.

Janko Messner je z njemu lastno dinamiko hudo ošvrknil prejšnje vodstvo Drave in s tem na žalost zacementiral diskusijo na tej založbi. Vprašljivo je, komu res služijo žolčni osebni napadi.

Perspektive založništva izven Koroške so pokazali Marko Kravos iz Trsta, Peter Tyrnan za gradiščanske Hrvatve, Eros Bičič za Obalno skupnost Italijanov v Jugoslaviji, Marja Krawcew-Schneider za Lužiške Srbe, Varga Jože za Madžare v Prekmurju in

Letošnje 8. srečanje pisateljev narodnostnih skupnosti na Obirskem — trajalo je od 25. 9. do 29. 9. 1987 — si je kot osrednjo tematiko zadalo vprašanje „Manjšinski pisatelji in založništvo“. Iz številnih diskusijskih prispevkov in razmišljanj se je izcimila in utrdila edina pravilna izpoved, da je namreč vsaki narodni skupnosti potrebno samostojno založniško delovanje, vendar mora prav tako nujno biti živo in tvorno povezano z založništvom matičnega naroda in aktivno in tvorno v sosednjem jezikovnem in kulturnem okolju.

Od leve: Eros Bičič, Franc Kattinig, Tone Kundera, Janko Messner

Hans-Jörg Waldner za Južne Tirole. Pri tem je prav zabodla ugotovitev Italijana in Madžara, da njuna matična naroda za krepitev njihovega založništva ne kažejo nobenega zanimanja. Peter Tyrnan pa je pozneje v diskusiji predlagal, če ne bi bilo bolj pametno producirati video-filme namesto knjig, ker je vse manj bralcev. Iz vidika Marka Kravosa pa so za delo zamejske založbe potrebni kulturniški, tehniški, gospodarski in politični momenti ter razvitost sredine in ustvarjalnost okolja, ki se v njej odraža.

Hans Jörg Waldner pa je dejal, da mora biti literatura neke narodne skupnosti tako dolgo politična, dokler niso izpolnjeni vsi pogoji

za enakopravno življenje in razvoj.

V diskusiji in za okroglo mizo so bile razvite številne pobude in zanimive misli. Vladimir Kavčič, slovenski kulturni minister, je razvil misel skupnega založniškega koncepta, izhajajoč iz bogastva skupnega slovenskega kulturnega prostora. Pri tem pa se je Kavčič omejil le na Dravo.

Dimitrij Rupel je med drugim poudaril, da slovenske zamejske založbe ne smejo postati podružnica nekih interesov iz Slovenije, ampak da se mora to založništvo razvijati avtonomno, v smislu evropske literarne potrebe. Predsednik Društva slovenskih pisateljev Rudi Šeligo je dejal, da gre za samozavest in položaj določene lite-

rature, ne pa za terminologijo. Zato je proti terminologiji „manjšinski narod“, ker je poniževalen in blokira, kot pojem „narodnost“ le samozavest, ki mora normalno rasti. Problem manjšinske založniške dejavnosti je zmeraj problem izdajateljske založniške dejavnosti celega naroda, ne glede na to, kje deli živijo. Anton Fuchs kot zastopnik Koroške pisateljske zveze je dejal, da je usoda majhnih narodov prav njihova majhnost. Njihovi pisatelji se mnogo težje priborijo v sam vrh kakor tisti iz velikih narodov.

Pisatelji so obiskali tudi obirsko šolo, kjer je Valentin Polanšek deloval.

V nedeljo dopoldan je bilo zaključno literarno branje pri Miklavžu v Bilčovsu.

„Manjšinski pisatelji in založništvo“ — to je bila tema 8. obirskega pisateljskega srečanja. Ne morem pa mimo dejstva, da sem deloma imel vtis, kakor da sem na seminarju o Dravi, založbo tu mislim. In zato se mi zdi škoda, da so v diskusiji splavali po Dravi prispevki o samozaložništvu, o delovanju najstarejše slovenske založbe, razmišljanja o tržaškem založništvu, o skrbeh Madžarov, Italijanov, gradiščanskih Hrvatov, delu Lužiških Srbov in predlogi južnega Tirolca.

Se pa tudi ne čudim, da je za vse to bilo le malo prostora: Drava (založba) je menda vseslovenski problem. Usoda samozaložništva, ZTT, Mohorjeve in vse drugo so pač le marginalije (= obrobne opazke). Če je to ta prava pot, kako krepiti skupni slovenski kulturni prostor in utirati pot v evropske dimenzije?

Kovač

PRIEDITVE

● Dom v Tinjah

od sobote, 10. okt., od 9. ure do nedelje, 11. okt., do 17. ure

Tečaj za spretne roke: IZDELOVANJE KIPOV IZ GLINE ZA JASLICE, nem.

Vodi: Vinzenz Schreiner, Dunaj

TEČAJI SLOVENŠČINE V DOMU V TINJAH!

v torek, 6. okt., od 18. do 20. ure 20. ure

Slovenščina za začetnike —

I. del

Vodi: ravn. Mirko Srlenc, Grbalja vas

v četrtek, 8. oktobra, od 18. do 20. ure

Slovenščina za napredujoče — I. del

Vodi: ravn. Mirko Srlenc, Grbalja vas

Tečaja obsegata 20 dvojnih ur!

v petek, 16. oktobra, ob 19.30 **PREDAVANJE: Človek pod**

vplivom svojega okolja — radiestezija kot pomoč, nem.

Predava: dipl. inž. Hugo Lenhard-Backhaus

od sobote, 17. oktobra, od 15. do 18. ure do nedelje, 18. oktobra, od 9. do 17. ure

SEMINAR: Uvod v radiestezijo, nem.

Vodi: dipl. inž. Hugo Lenhard-Backhaus, Dunaj

v sredo, 21. oktobra, od 19.30 do 21.30 ure

JOGA ZA ZAČETNIKE

Vodi: Krista Demšar, Breška vas

Tečaj traja 6 večerov!

GALERIJA TINJE

Razstava del 7. slikarskega tedna v Svečah

Razstava je odprta do 4. novembra 1987

33
Draga rojakinja!
Dragi rojak!

GOSPODARSKA USPEŠNOST IN OHRANITEV SAMOSTOJNOSTI NAŠEGA ZADRUŽNIŠTVA JE DANES V INTERESU NAS VSEH.

ZATO POSTANI TUDI TI

ČLAN IN SOLASTNIK NAŠE KRAJEVNE BLAGOVNE ZADRUGE IN POSOJILNICE.

UDELEŽI SE OBČNIH ZBOROV IN TAM S SVOJIM GLASOM SOOBLIKUJ POSLOVANJE ZADRUG IN POSPEŠEVANJE GOŠPODARSTVA ČLANOV.

PRIDOBIS DELEŽE NAŠIH POSOJILNIC IN BLAGOVNIH ZADRUG-MARKETOV. O TEM VAS RADI INFORMIRAJ POSLOVODJE IN ODBORNIKI ZADRUG.

VAŠE BLAGOVNE ZADRUGE (že od 1899)
VAŠE POSOJILNICE (že od 1872)
NAŠA SKUPNA LAST!

ZVEZA SLOVENSkih ZADRUG
POSOJILNICA - BANK
ZADRUGA-market

Društvo NAŠ OTROK

vabi vse šoloobvezne otroke na tečaj slovenščine (vsak četrtek od 16. do 18. ure, vodita Marija Smrečnik in Danilo Prušnik) in na otroško zborovsko petje (vsak četrtek od 15.30 do 16. ure, vodi Lenčka Kupper). Pričetek obeh tečajev 1. oktober 1987. Prisrčno vabljeni!

RAZPISUJEMO DELOVNO MESTO ZA OPRAVLJANJE

računovodskih, administrativnih, in recepcijskih del

Zahtevamo znanje slovenskega in nemškega ter po možnosti še angleškega jezika. Nastop službe 1. januarja 1988.

Prijave sprejemamo teden dni po objavi na naslov:

HOTEL OBIR 9135 Železna Kapla,
tel.: 0 42 38/381

Jubileji in . . .

(Nadaljevanje z 10. strani)

kem . . . Za RTV Ljubljana je 1975 posnel polurno oddajo z obiska pri Kernjakovih v Trebinji, s Kernjakovim zborom je bil to leto še na družabnem srečanju pri Mlečniku. V letih 1977 in 1978 je bil oktet spet na obisku pri Kernjaku in ob tej priložnosti jim je skladatelj simbolično izročil svoje pesmi Tatjana, Naš muc in Vasica moja. Na Kernjakovem pogrebu 1979 pa je v zadnje slovo našemu nepozabnemu skladatelju skupaj s Slovenskim oktetom zapel priljubljeno Jenkovo pesem Lipa.

Z najboljšimi željami, da bi oktet bratov Pirnat še naprej opravljal svoje plemenito glasbeno poslanstvo, se čestitkam ob njegovem 30-letnem jubileju pridružuje tudi uredništvo Našega tednika.

V svojem nadaljevanju poročila o potovanju parlamentarne delegacije se mi zdi tak uvod potreben: Tako se najbolje vidi, kako nepomembni smo postali Slovenci in Hrvati iz vidika avstrijske zunanje politike.

Problemu Polisario posveča isto poročilo Mocka čisto drugo pozornost. „Avstrija podpira vse napore za pomiritev konflikta v Zapadni Sahari,“ beremo v obširnem poglavju, ki je posvečeno tej nevrtažni točki sveta.

Toliko morda tudi za lažje razumevanje potovanja avstrijske štiri-

Parlamentarci pri Polisario: „Zdaj bolj razumem Koroške Slovence“

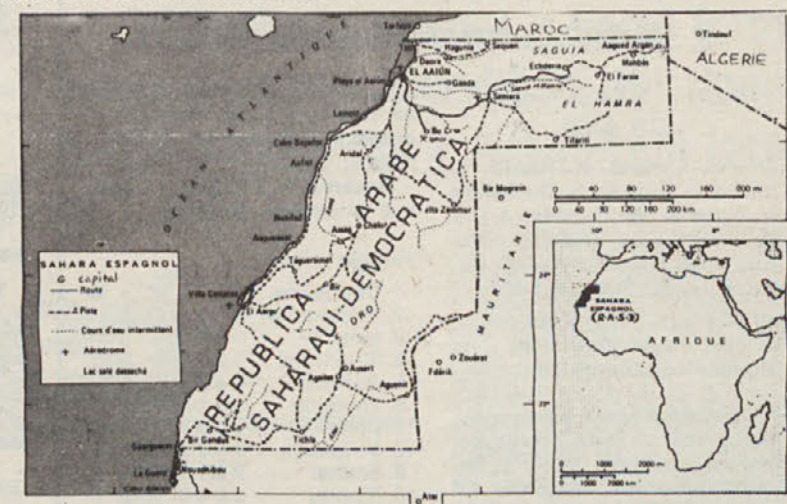
strankarske parlamentarne delegacije v Afriko. Očitek, ki je bil tudi izrečen na naslov Smolleta s strani dobromislečnih prijateljev, češ „mar Slovenci res nimamo drugih problemov?“, je torej v tem oziru dvojno neutemeljen. Poslanec Smolle ni samo govornik manjšin; kot član zunanje-političnega odbora je prevzel podobno kakor vsak slovenski občinski odbornik tudi še druge naloge, ki jih mora izvrševati še bolj dosledno kakor večinski parlamentarec kakve večinske stranke, če želimo, da se bo tudi do večinskih strank v polni meri uveljavil.

PARALELE S SLOVENCMI

Moja bivša sošolka iz gimnazijskih let Erika Wrolich je kot komentarka Nedelje nekoč pravilno ugotovila: Če hočemo, da se bodo drugi zanimali za nas, se moramo tudi mi zanimati zanje! Prav to pa se je na tem potovanju do neke mere uresničilo. „Mar ni ironija, da tu sredi puščave, oddaljene tisoče kilometrov od Avstrije, izvem več o Slovencih na Koroškem, kakor sem doslej vedel po desetletnem delu v parlamentu,“ je dejal poslanec ÖVP dr. Josef Höchtl. Poslanica FPÖ Klara Motter pa je dodala: „Sedaj, ko sem videla na lastne oči problem Polisaria, sem kot mati in žena globoko prizadeta. Rada pa bi spoznala tudi vaš problem na Koroškem, ker menda obstaja toliko paralel med saharavskim narodom in vami Slovenci na Koroškem.“

So res paralele? Prav v prihodnjem letu naj bi se dostojno spomnili obletnice 1938. leta, v katerem so se začele okupacija, boj in trpljenje naših ljudi. Toda tokrat nimam namena pogrevati vojaških dogodivščin v zasedenem območju; dosti je bilo o tem govora v I. delu poročila.

Avstrijsko zunanje ministrstvo letno izda posebno zunanje-politično poročilo. V najnovjšem, ki ga je izdal sedanji zunanji minister Mock, o slovenski ali hrvaški narodni skupnosti ne najdemo besede. Tudi ne v poglavju o stikih med Avstrijo in Jugoslavijo. Kar že na 8. strani Mockovega poročila — skupno obsega nad 700 tiskanih strani — pa najdemo poglavje o Južnih Tirolih. Diplomati, izvedenci, časnikarji lahko iz takega poročila torej spoznajo, kakšne akcente postavlja zunanji minister v svoji zunanji politiki.

Poroča dr. Borut Sommeregger

„Ko smo bežali pred napadalnimi bombami v peščeno puščavo v okolico Tindoufa, nismo imeli ničesar. Z otroki smo začeli risati črke v pesek,“ nam je dejal minister za prosveto Sidahmed Batal. Krepko nam je stisnil roke v senci vladne hiše. Sam je oslepel po marokanskem bombnem napadu. Hoče zgraditi popoln šolski sistem v begunskih taboriščih, „kjer se poučuje kakor v vsaki drugi šoli sveta. Prej — pred begom — smo imeli 90% analfabetov, to že

ŠOLA SAHRAVCEV

lostno statistiko smo sedaj postavili na glavo: 90% beguncev zna pisati in brati.“

V desetih letih tak uspeh? Lahko jim verjamemo, saj je šolanje — po obisku pri otroških vrtcih — obvezno za vse otroke od 3. leta naprej. Za otroke tistih mater, ki študirajo ali delajo, pa je možen obisk vrtca že od prvega leta naprej. Otroci od 6. do 10. leta obiskujejo osnovno šolo, vsaki šoli je priključen tudi že internat.

Šest takih šol so zgradili s pomočjo Österreichische Volkshilfe, z darovi vlade in prebivalstva. Saharavci menijo, da je dosegla avstrijska humanitarna pomoč vrednost 11 milijonov šillingov. Po desetem letu obiskujejo otroke, kjer imajo možnost, tudi že srednjo šolo. Trenutno poučujejo v teh šolah po strogem učnem načrtu 36 ur tedensko okoli 3500 otrok koe-dukativno: dekleta in fante skupno. Tudi to ni običajno za arabski svet, še manj pa, da so zgradili za begunke — odrasle ženske posebno šolo. V šoli „27. februar“, ki je dan proklamacije države DARS,

izobražujejo letno 600—700 žensk. Kakor v vseh ostalih šolah je tudi tu verouk obvezen. Vera — islam je temelj izobrazbe. Podobno kakor v Alžiriji, kjer v — uradno socialistični državi — začnejo in zaključujejo televizijski program s koranom.

„Dosegli bomo svojo popolno neodvisnost. Imeli bomo demokratično državno ureditev, vera bo islam,“ je dejal avstrijskim parlamentarcem predsednik DARS-a in vodja Polisaria Abdel Aziz. „Tedad pa pričakujemo od Avstrije, da bo imela v naši državi — ki ima bogate rudnine, krasno obalo ob Atlantiku in je polna naravnih lepote — še večjo veljavo. Zato želimo že sedaj navezati običajne diplomatske odnose,“ tako je dejal Aziz v svojem tajnem bunkerju in posebej toplo stisnil roke našemu državnemu poslancu Smolleju.

Poslanca Smolle in Horvatova sta namreč po izčrpnih konzultacijah z državnimi predstavniki ter po študiju dokumentov EWG in UNO jasno izjavila, da je treba DARS priznati kot neodvisno državo. Avstrija bi s tem sledila 70

ZA NEODVISNOST NARODA

državam sveta. Te države so že navezale diplomatske odnose, v Evropi pa samo Jugoslavija. Zastajata seveda vojaška bloka NATO in Varšavski pakt. Zakaj?

Moj sosed ob protokolarni zaključni večerji je bil minister za pravosodje Hametti Abdelaziz Rabani. „Tudi če smo na diplomatskem polju žrtev intrig obeh velesil, ne bomo odnehali. Tristrankarski pakt proti nam je protiušten in ga ne bomo akceptirali.“ Tudi meni se zdi, da tristrankarskega pakta ni treba akceptirati, najmanj pa tu na Koroškem.

Naš poročevalec je obiskal v spremstvu dunajskega zastopnika Polisaria Suleimana Tayeba tudi saharavske vrtce. V ozadju vrtnarica Nadjud, ki se je šolala v Celovcu.

„Tudi če smo na diplomatskem polju žrtev intrig obeh velesil, ne bomo odnehali. Tristrankarski pakt proti nam je protiušten in ga ne bomo akceptirali.“

HAMETTI ABDELAZIZ RABANI,
minister za pravosodje

Z Buchwaldom v obrambi je šlo

KAC — ASKŠ Šmihel
0:1 (0:0)

Šmihel: Leitgeb 5, Pajenk 3, Andrej 2, Šumnik 3, Buchwald 4, Djurič 2, W. Krausler 5 (75. Motschlinik 0), Blažej 5, Drobščak 2 (46. Röllner 3), Ramusch 2, W. Berchtold 4;

Igrišče Neca, 100 gledalcev
Sodnik: Mayer (zelo slab)
Strelec: Motschlinik (88.)

Z Buchwaldom v obrambi so Šmihelčani z nekoliko spremenjeno postavo igrali v Celovcu ofenziven nogomet. V prvem polčasu je bila tekma zelo hektična, Šmihelčani so se celo med seboj kregali. Šele v drugem polčasu se je mo-

štvo trenerja Djuriča ujelo in v 88. minuti je mladi Motschlinik presenetljivo poskrbel za odločitev.

Rezerva — 2:2; gole za Šmihel: Britzmann, Kadisch

Podliga vzhod:

1. Dobrla vas	9 6 3 0 18: 5 15
2. Wlertsdorf	9 6 2 1 16: 5 14
3. Mostič	9 6 2 1 17: 9 14
4. Št. Andraž	9 3 5 1 14: 9 11
5. ASK/EDV	9 4 2 3 11:14 10
6. Treibach	9 4 1 4 17:12 9
7. Ruda	9 3 3 3 9: 9 9
8. St. Leonh.	9 3 3 3 13:15 9
9. Šmihel	9 4 1 4 12:15 9
10. Klopini	9 2 4 3 9:12 8
11. Št. Vid	9 2 1 6 12:18 5
12. ASV	9 2 1 6 11:17 5
13. Frant.	9 1 3 5 6:16 5
14. KAC/Lord	9 0 3 6 4:13 3

Rožek zmagal z veliko sreče

Bilčovs — Rožek
2:3 (0:2)

Bilčovs: Schaunig 2, Bürger 2 (54. Glantschnig 3), Zablatnik 5, Krainer 3, Maierhofer 2 (44. Quantschnig 3), Ogris 4, W. Kuess 4, Hobel 3, Partl 4, J. Kuess 3, Stojilkovsky 3.

Bilčovs, 400 gledalcev
Sodnik: Maler (zelo slab)
Strelec: Ogris (74.), W. Kuess (78.), oz. Sternig (17. 86.), Urschitz (31).
Rdeči karton: Urschitz in J. Kuess

V derbiju med Bilčovsom in Rožekom, ki sta na lestvici uvrščena na zadnjem delu lestvice, je bilo moštvo iz Rožeka favorit, čeprav so Bilčovščani na domačem igrišču zelo močni. V prvem polčasu pa sta igrali oboje moštvi izredno slabo, gostom iz Rožeka pa je po dveh slučajnih akcijah uspelo dvakrat premagati domačega

vratarja Schauniga, ki je bil v zelo slabi formi. V drugem polčasu pa je igralo samo še domače moštvo in zaslužno izenačilo.

Tik pred koncem tekme pa so dali gostje iz Rožeka spet zelo srečno gol in s tem srečno odnesli obe točki iz Bilčovsa.

Najboljši igralec na igrišču pa je bil Gusti Zablatnik, ki je v Bilčovsu zgled vsem mladim.

Podliga zahod:

1. Št. Jakob	9 6 3 0 18: 9 15
2. Lendorf	9 6 0 3 22:13 12
3. Borovlje	9 5 2 2 17: 9 12
4. Dellach	9 3 4 2 11: 9 10
5. ASV Lienz	8 4 2 2 17:16 10
6. Rožek	9 4 1 4 10:13 9
7. Brnca	9 2 4 3 11:12 8
8. SV Treffen	9 2 4 3 4: 6 8
9. Obermillstatt	9 2 4 3 10:13 8
10. Baško jezero	8 3 2 3 8:11 8
11. Weißenstein	9 2 3 4 12: 9 7
12. Bilčovs	9 2 3 4 10:14 7
13. Radenthein	9 2 1 6 13:17 5
14. SV Tristach	9 2 1 6 9:21 5

„Že“ druga točka

Žitara vas — Globasnica
0:0

Globasnica: Kaiser 5, Micheu 4, Blažej 4, Fera 4, F. Hutter 4, Bajancič 3, Klančnik 3, Schatz 3, Sadjak 3, Thonhofer 2 (46. Kordesch 3), Vavče 2 (46. Kollmann 3).

Žitara vas, 100 gledalcev
Sodnik: Hubel (dober)
Rdeči karton: Pleschounig

Drugo točko v prvenstvu so osvojili Globašani v Žitari vasi. Po izenačenem prvem polčasu se tudi v drugem polčasu slika ni bistveno spremenila, obe moštvi sta imeli zelo malo možnosti za zadetek. Šele ko je sodnik izključil žitarskega

igralca, je prišla Globasnica do boljših možnosti. Najlepšo pa je izpustil Kordesch. Neodločen rezultat pa popolnoma ustreza poteku igre.

1. razred D:

1. SC Žrelec	9 5 3 1 17: 7 13
2. Velikovec	9 6 1 2 16: 9 13
3. Sinča vas	9 5 2 2 18: 6 12
4. DSG Sele	9 5 2 2 16:16 12
5. Žitara vas	9 4 3 2 8: 6 11
6. Št. Pavel	9 5 1 3 16:16 11
7. Železna K.	9 5 0 4 15:13 10
8. Podkmos	9 2 5 2 6: 7 9
9. SK Šteben	9 3 2 4 12:12 8
10. SV Gallicja	9 2 4 3 8: 8 8
11. Metlova	9 3 2 4 9:10 8
12. SV Grebinj	9 2 2 5 9:14 6
13. Reichenfels	9 1 1 7 10:22 3
14. Globasnica	9 0 2 7 5:19 2

Goleador Magdalena po tekmi:

Jelič: SAK

še ni Manchester United

SC Magdalen — SAK 1:4 (1:3)

SAK: Dalanovič 5, F. Sadjak 0 (25. Wochitz 3), Stern 4, A. Sadjak 5, Čertov 3 (64. Kurasch 0), Wölbl 4, Kreutz 5, Galo 4, Hanser 5, Pihorner 3, Velik 3;

Magdalen, 200 gledalcev
Sodnik: Pleschounig (dober; imel pa je zelo malo pomoči od stranskih sodnikov Dobnika in Strugerja, ki sta zapustila zelo konfuzen vtis)

Strelec: Jelič (13.) oz. Velik (10.), Wölbl (27.), Kreutz (37.) in Hanser (88.)

Rdeči karton: Jelič (40.)

„Ker imajo Magdalenčani pred SAK več strahu kakor pred Manchester United, sploh ne pridejo do igranja,“ je dejal po tekmi legionar Beljačanov Jelič, ki je dal častni gol domačinov. Če trditve Jeliča držijo, seveda ni moč reči, na vsak način pa je bil SAK v Magdalenu jasno boljše moštvo, ki je predvsem v prvih 40 minutah igralo odlično in je imelo znatno več od igre.

SAK je šel s krasnim golom Velika, ki je z glavo poslal žogo v gol, v vodstvo. Domačinom je sicer uspelo izenačiti, toda Wölbl je izkoristil zmešnjavo v kazenskem prostoru in povedel na 1:2. Za tretji gol pa je potem poskrbel Kreutz, ki je s silo prodrl v kazenski prostor in je tam z močnim strelom uspešno zaključil. Čeprav so potem domačini morali od 40. minute naprej igrati le z 10 igralci (Jeliča je sodnik izključil), je dal SAK tekmo iz roke in je šele proti koncu spet igral nekoliko boljše. Četrtil gol za SAK pa je kratko pred koncem dal Hanser, ki je preigral celotno obrambo in s krasnim strelom pod prečko zaključil solo.

Vratar Dalanovič se je moral nekajkrat izkazati, a mu domačini drugače niso delali večjih preglaVIC. Dobro je tokrat igral tudi Kreutz, ki doma v zadnjem času ni bil ravno najbolj samozavesten. V Magdalenu pa je dokazal, da je gonilna sila moštva.

V nedeljo igra SAK doma proti FC Mölltal, ki je le predzadnji na lestvici. SAK je seveda jasen favorit in bi moral v tej formi pravzaprav brez večjih težav premagati moštvo iz Obervellacha.

Magdalen rez. — SAK rez. 4:5

Gole za SAK: Luschnig (3), Vauče, Kurash

Manfred Luschnig je dal tri gole, enega je pripravil, nato pa ga je slabi sodnik Dobnik izključil. Z desetimi igralci je Kurash v zadnji minuti odločil tekmo.

Žrelec jun. — SAK jun. 2:1

Gol za SAK: Pasterk

Presenetljiv poraz za SAK, pri katerem je manjkal na vseh koncih in krajih poškodovani Dominik Kort.

Koroška liga:

1. Friesach/Breže	9 6 1 2 16: 6 13
2. Feldkirchen/Trg	9 5 2 2 27:14 12
3. Lienz	9 5 1 3 21:13 11
4. WAC	9 4 3 2 15:10 11
5. Pflberk	9 3 4 2 20:17 10
6. Šmohor	9 4 2 3 17:14 10
7. SAK	8 4 1 3 15: 7 9
8. Matrei	9 3 3 3 14:11 9
9. ATSV Wolfsb.	8 4 1 3 11:12 9
10. Magdalen	9 3 2 4 11:15 8
11. SV. Št. Vid	9 3 2 4 6:23 8
12. VSV	9 2 2 5 10:18 6
13. Mölltal	9 1 2 6 6:14 4
14. Irschen	9 1 2 6 6:21 4

Ostali rezultati: SVG Pflberk — Matrei 2:1, Irschen — WAC 0:0, Mölltal — Breže/Friesach 1:2, ATSV Wolfsberg — Trg 0:2, SV Št. Vid — VSV 0:0, Lienz — Šmohor 1:2;

Off-side gol odločil

Žrelec — DSG Sele 3:0 (2:0)

Sele: M. Oraže 2, Jakopič 2, Užnik 2, K. Hribernik 2, N. Hribernik 3, Oraže 2, Urban 2, Olip 3, Wieser 3 (20. Hobel 3), Travnik 2, Gregorič 4.

Žrelec, 400 gledalcev
Sodnik: Haring (slab)
Strelec: Javornik (6.), Lippautz (18.), Strauß (48.).

Že v 6. min. je dal prvi zadetek Matjaž Javornik, legionar v moštvo iz Žrelica. Čeprav je stal ob črti stranski sodnik, ni videl, da je padel prvi zadetek iz „off-side“ pozicije — a tem pa je sodnik Haring predčasno odločil tekmo v prid domačinov. Trener Fera je takoj spremenil moštvo, v igro je poslal še dodatnega napadalca Hobla, ki je prišel že v prvi akciji do odlične možnosti. Ko bi moral Selani izenačiti, pa so dobili drugi zadetek, pri katerem je selaka obramba zapela visoko žogo v kazenski prostor, brez težav pa je dal zadetek Lippautz, ki je v prvenstvu najuspešnejši strellec prvega razreda.

Tudi v drugem polčasu Selanom enostavno ni uspelo dati zadetka, ki bi moral prinesel še preobrat. Vezni igralci so za vsako akcijo rabili predoigo, podaje na napadalce pa so prišle zelo netočno. Smolo pa so imeli Selani pri prostem strelu Nantija Olipa, ki je krasno streljal na gol iz 25 metrov, v zadnjem hipu pa je nasprotni vratar potisnil žogo še čez gol. Iz kota pa so dobili Selani tretji zadetek, ki je donkonočno odločil tekmo. Tik pred koncem tekme pa je pripravil enajstmetrovko Nanti Olip.

Magdalen se boji SAK-a, kakor bi igral proti samemu Manchester United, je dejal po tekmi legionar Beljačanov Jelič, ki je že v 40. minuti dobil rdeči karton. SAK pa je do iz-

ključitve Jeliča tekmo že odločil in je dokazal, da je spet v dobri formi, čeprav trener Jagodič ni bil popolnoma zadovoljen z nekaterimi igralci.

Igralci SAK so bili pred tekmo zelo resni. Od leve: Dalanovič, Galo, Hanser, Wölbl, Čertov, Velik, Sadjak.

Gume vseh vrst — za avto in traktor
DOBITE PRI

KRIVOGRADU
v Šmihelu 60, ☎ 04235/2537

Z NAKUPOM GUM
PRI KRIVOGRADU
PODPRETE S

5%

SLOVENSKI
ATLETSKI KLUB

Montaža
brezplačno

Aktualni intervju

Trener
Zahomčanov
Franc
Wiegeler

Prvenstvo se sicer začne šele decembra, toda v Zahomcu že pridno trenirate, za seboj imate tudi že prva tekmovanja. Kako so potekale vaše priprave?

F. Wiegeler: S pripravami smo pričeli že majnika. Na plastični smo tekmovali v Avstriji, v Jugoslaviji in tudi na Češkem. Ker doma nimamo skakalnice s plastiko, nam pridejo ta tek-

Za Naš tednik bo letos poročala o zahomških skakalcih in o vseh tekmovanjih Ani Wiegeler iz Zahomca.

movanja seveda zelo prav. Priprave so potekale normalno, zdaj pravzaprav samo še čakamo na prvi sneg.

Vsa leta je bila vrsta Zahomčanov v avstrijskih kadrh, mnogo vaših skakalcev je tudi bilo v gimnaziji v Stamsu. Je to tudi danes še tako?

F. Wiegeler: Skoraj polovico avstrijskega kadra polnijo Zahomčani. Erath, Müller, Mörtl in Wiegeler so v B-kadru, Frank, Rausch in Moser pa so v avstrijskem mladinskem kadru. V Stamsu pa je letos kar šest Zahomčanov (Müller, Frank, J. Zwitner, Millonig, Rausch in Moser).

Iz Zahomca je prišel že olimpijski prvak in vrsta drugih odličnih skakalcev. So trenutno med mlajšimi tudi talenti, ki bi lahko dosegli podobne rezultate?

F. Wiegeler: Talentov je dosti, toda težko je primerjati skakalce kot Schnabla ali Wallnerja z današnjim naraščanjem. Rausch, Kuglitsch itd. bi bili v času Schnabla najbolj-

ši, kako se bodo razvili naprej, pa skoraj ni mogoče reči. Naš naraščaj pa je gotovo v Avstriji najboljši.

Olimpijske igre so letos pred vrati. Pričakujete, da bo tudi Zahomčan zastopal avstrijske barve v Kanadi?

F. Wiegeler: Pričakujem pravzaprav ničesar, seveda pa bi bilo lepo, če bi tudi eden izmed naših nastopal na olimpiadi. To je cilj vsakega športnika in vseh, ki se za to trudijo.

Vaš sin Franci Wiegeler je bil že v A-kadru in je štel že v svetovni vrh. Lani ni bil ravno najbolj uspešen. Ste letos dodatno trenirali z njim?

F. Wiegeler: Pravzaprav ne. Pripravljali smo se kakor vedno, na tekmovanjih pa se bo izkazalo, v kakšni formi bo. V tem športu so odločilne že malenkosti, vseh napak pa enostavno ni možno najti. Upam pa, da bo šlo letos bolje.

Najlepša hvala za pogovor in obilo uspehov.

Silvo Kumer

V tednu med 20. in 26. septembrom 1987 so se po večletnih pisemskih stikih in po vestnih pripravah uresničile želje šolarjev dveh ljudskih šol po medsebojnem osebnem spoznavanju: četrti razred ljudske šole pri Božjem grobu (vodi ga ravnateljica šole Irena Žele) je imel v gosteh četrti razred ljudske šole Pfeilgasse na Dunaju (vodi učitelj Josef Reichmayr). Da je to srečanje bilo mnogo več kakor formalna zadeva, ampak je preraslo v projekt, ki meri v bodočnost, potrjujejo med drugim izredno veselje pri šolarjih, gostoljubnost, ki so je Dunajčani bili deležni, in dolgotrajne priprave na obeh straneh.

Srečanje dunajskih in naših učencev pri Božjem grobu

Srečanja med šolarji različnih zveznih dežel so le bolj redka. Zato bi bilo važno, da bi zakonodajalec take projekte v novih zakonih bolj zakoreninil. Pobudnik božjegrabskega srečanja je bil učitelj Josef Reichmayr, ki je z neko šolo na Koroškem hotel navezati stike stalnega dopisovanja. Irena Žele, takrat še učiteljica na šoli pri Božjem grobu, je pobudo sprejela in pisma med učenci so začela hoditi sem in tja. Kmalu pa se je porodila želja po osebnem spoznavanju in potem, ko je bilo zadoščeno tudi vsem uradnim zahtevam, so si šolarji 20. septembra segli v roke.

multinacionalen: poleg Dunajčanov so v razredu še Perzijki, Madžar, Turkinji, Jugoslovan, Poljak, Kitajca in učitelj Reichmayr zelo krepki ohranitev narodne in kulturne identitete vsakega posameznega učenca.

Vodji projekta, Irena Žele in Josef Reichmayr, sta projekt/srečanje in njegov potek zelo pozitivno ocenila. Oba sta poudarila veliko zavzetost in pripravljenost staršev, da sodelujejo, gostoljubnost domačinov pa je kar prekipevala. Tako so tudi po tej plati doživeli učenci in z njimi vred starši

in okolica skupnost, ki je živela in se krepila tudi prav zaradi svoje pestrosti in raznolikosti.

Nenazadnje pa je treba poudariti, da so se koroške deželne in okrajne šolske oblasti konstruktivno vključile v projekt. Med drugim je poslovodeči predsednik deželne šolskega sveta, Kircher, osebno obiskal srečanje in se prepričal o njegovem poteku. Pa tudi ministrica za pouk, dr. Hawlicek, je projekt in srečanje prav izrčno pozdravila. Na Humcu pa se že veseljilo obiska na Dunaju!

Franc Wakounig

Z razstavljanjem akvarelov Franca Slane je galeriji Rožek ponovno uspelo utrditi glas kvalitete in zahtevne galerije. Razstava je bila odprta v soboto, 26. septembra, zvečer in obisk vernisaže je bil odličen.

Akvarelista Franca Slana, slikarja pušelčev, zainteresiranemu opazovalcu likovne umetnosti skoraj ni treba pred-

Franc Slana v galeriji Rožek

stavljati, tako znan in priznan je. V soboto je odgovorno nalogo predstavitve umetnika prevzel mladi umetnostni zgodovinar Brane Čop, prof. Janko Messner je slikarja prisrčno pozdravil, Jerko Novak pa je igral na klasični kitari. Zgodovinar Čop je dejal, da je Slana v slovenski akvarelistiki postavil nova merila in mejnike, ki jim drugi ne morejo slediti. Slana prvovrstno ni osredotočen na motiv, temveč na njegovo izpoved, na izvedbo in samosvojskost.

Poleg motiva šopkov Slana v rožeški galeriji razstavlja tudi čolne, obmorske motive in petelina.

Razstava slik Franca Slane je odprta vsak petek, soboto in nedeljo popoldan med 15. in 18. uro do 18. oktobra.

-wafra-

Prijateljsko vzdušje med učenci (slika zgoraj) in učitelji (slika spodaj): Josef Reichmayr in Irena Žele je bilo vidni odraz srečanja.

Od prvega trenutka naprej so se razumeli, so si bili prijatelji in ob tem je treba povedati, da so se prav preteklo šolsko leto zelo vestno pripravljali na ta enotedenski obisk, čigar geslo je bilo „Živeti in učiti se z našimi koroškimi prijatelji“. In res: dvajset dunajskih šolarjev in 16 domačih se je zljilo v enoto, skupnost. Skupnemu pouku v razredu je sledilo spoznavanje bližnje in daljne okolice. Med drugim so bili v Celovcu (Minimundus), na Djekšah, kjer jim je Valentin Vauti povedal dosti o zgodovini kraja, v Grebinju jih je sprejel župan in okrajni šolski nadzornik Miklau in jim razkazal kapniško jamo.

Namen srečanja je bil, da se učenci iz različnih socialnih, družbenih in kulturnih okolij in ozadij srečajo in skupno nekaj ustvarijo. Navezovanje stikov z dvojezično šolo pa je pri Dunajčanih pospeševalo tudi dejstvo, da je razred